

การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

วสวัตต์ สุริยันต์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

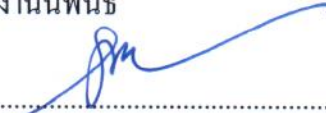
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ วสวัตต์ สุริยันต์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.สถาพร เพศตฤกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นำวี)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.สถาพร เพศตฤกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นำวี)

.....กรรมการ
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรินทร์เรืองชัย)

วันที่ 18 เดือน กันยายน พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ดร.สถาพร พุทธิพิบูล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นำวิ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ดร.ชนวิน ทองแพง กรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ทั้งท่านที่ได้ปรากฏนามในงานวิจัยและไม่ปรากฏนามในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงานนิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการแจกแบบสอบถามไปยังนักเรียน

ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณบุพการี ครอบครัวสุริยันต์ เพื่อน ๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแก่บุพการีและบูรพาจารย์ ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความเมตตา และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย จนสามารถทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วสวัตต์ สุริยันต์

58920796: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ/ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

วสวัตต์ สุริยันต์: การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (A STUDY STUDENTS' PUBLIC MIND ON MATTHAYOM 6 OF SATRI WAT RAKHONG SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) คณะกรรมการคุมงานนิพนธ์:

สถาพร พุทธิพิบูล, ปร.ค., ภาวดี อนันต์นารี, กศ.ค. 108 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .20 ถึง .73 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการเสียสละต่อสังคม ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

58920796: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.ED. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PUBLIC MIND/ SATRI WAT RAKHONG SCHOOL/ THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

WASAWAT SURIYAN: A STUDY STUDENTS' PUBLIC MIND ON MATTHAYOM 6 OF SATRI WAT RAKHONG SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1. ADVISORY COMMITTEE: SATAPORN PRUETTIKUL, Ph.D., PARADEE ANANAWEE, Ed.D. 108 P. 2018.

The purpose of this study were to study and to compare the public mind perceived by Mathayom 6 students at Satri Wat Rakhong School under the Secondary Educational Service Area Office 1. The career of their parents, the level of students' grade point average and the persons with whom the students were classified as the independent variables in this study. The sample was 181 Mathayom 6 students of Satri Wat Rakhong School under the Secondary Educational Service Area Office 1. They were studying in the 2017 academic year. Stratified random sampling technique was used to identify the sample. Krejcie and Morgan (1970, p. 608) table of sample size was used to determine the number of sample. The instrument was a questionnaire which classified into 2 parts: part I the questionnaire asking questions about the general information of the students, and part II containing self-reported questions surveying questionnaires public mind of the Mathayom 6 students of Satri Wat Rakhong School under the Secondary Educational Service Area Office 1. The item discrimination value of this parts was between .20 to .73, and the reliability was .95. The statistical devices were Percentage, Mean, Standard Deviation, One-way ANOVA.

The findings were as follow:

1. The public mind of Mathayom 6 students at Satri Wat Rakhong School under the Secondary Educational Service Area Office 1, the overalls and each aspect was found at a high level.
2. The comparison of public mind found in Mathayom 6 students at Satri Wat Rakhong School under the Secondary Educational Service Area Office 1 as classified by the parents' career, the grade point average and the people with whom the students lived, in overall and each aspect showed no statistically significant difference.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามในการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สภาพปัจจุบันของ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ	14
การพัฒนาจิตสาธารณะ.....	26
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
อภิปรายผล	74
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก	93
ภาคผนวก ข	97
ภาคผนวก ค	103
ภาคผนวก ง	106
ประวัติย่อของผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	องค์ประกอบและตัวชี้วัด จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ	23
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามห้องเรียน	51
3	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย	56
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวม	57
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	58
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการเสียสละต่อสังคม	60
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	61
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	63
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	65
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธนะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน.....	67
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธนะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย	69
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธนะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย	70
14 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยของ แบบสอบถามจิตสาธนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1	104
15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจิตสาธนะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.....	107

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 ขั้นตอนการเกิดค่านิยมตามแนวคิด Raths, Harmin and Simon.....	31

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบใดหรือว่าจะจัดโดยใครล้วนเป็นเรื่องของการสร้างคนให้มีกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาสูงขึ้น ทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นการจัดการศึกษานั่นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคม โลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายสำคัญให้เด็กทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาและคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน และผลการเปรียบเทียบดัชนีคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของ

ประเทศสมาชิกอาเซียน โดย World Economic Forum ในปี พ.ศ. 2557-2558 ประเทศไทย
อยู่อันดับที่ 6 ของอาเซียนและที่ 90 ของโลก (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการ
โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2557)

ดังนั้น การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเป็นมนุษย์
ความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงาน
เป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละรักประเทศชาติ เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ พัฒนา
ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในศาสนา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร เพราะขัดกับหลักจิตวิทยาและธรรมชาติ
ของการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญา ความถนัด คุณธรรม
จริยธรรม ความสามารถและประสบการณ์ จึงทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เรียน
แตกต่างกัน การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นไปได้ยาก ครูผู้สอนต้องหาวิธีการสอนหลาย ๆ อย่าง
เพื่อทำให้ผู้เรียนสนใจและมีเจตคติที่ดีจะช่วยให้มีระเบียบวินัยคุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น ได้แก่
การนำเอาวิธีการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะวิชา กล่าวคือครูจะต้องหาวิธีการสอนที่ได้ผล
มาใช้กับนักเรียน ซึ่งปัจจุบันการเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์
มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ครอบครัว ชุมชนและ
ประเทศชาติ จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้การสร้างจิตสำนึกของคน ต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็กจากบุคคลต่าง ๆ เช่น
พ่อแม่ที่อยู่ที่บ้าน ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น และครูในสถานศึกษา บุคคลเหล่านั้นจะเพิ่มบทบาท
ที่สำคัญยิ่ง ในการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับแนวคิด
ของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2549, หน้า 3) กล่าวไว้ว่า บุคคลสามารถ
ถูกกล่อมเกล่าให้เปลี่ยนทัศนคติและจิตลักษณะต่าง ๆ ได้ แม้จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น หรือแม้แต่
ตอนกลาง ถ้าใช้วิธีการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ถ้าเราสร้าง และฝึกฝนบุคคลให้มีจิตใจดีและ
แข็งแรง สภาพแวดล้อมก็จะมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคล เหล่านี้ย่อมลงเป็นลำดับ
ความสามารถด้านทานสิ่งชั่วจากภายนอก จึงเป็นคุณสมบัติทางจิตใจอันสำคัญของผู้ที่มีแต่การกระทำ
อันดีงาม และละเว้นความชั่วอย่างสม่ำเสมอ และเชื่อว่า คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลต้อง
ประกอบด้วย สติปัญญา ประสบการณ์ และสุขภาพจิต ซึ่งเป็นส่วนรากแก้วของต้นไม้ บุคคลจะต้อง
มีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจทั้ง 3 ด้าน ในปริมาณที่สูง จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม
ที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียน สามารถวัดได้จากการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม
และความมุ่งมั่นพัฒนา

จากความสำคัญดังกล่าว ขึ้นอยู่กับ ความสำนึก จิตสำนึก ที่พัฒนาไปเป็น “จิตสาธารณะ” ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริมหรือพัฒนาให้นักศึกษามีจิตสำนึกด้านสาธารณะ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ จะทำให้ประเทศไทยของเรามีเด็กและเยาวชนที่มีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน นั่นคือ อาสาคุณแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวม อย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอมและประหยัด รู้จักการแบ่งปัน เปิดโอกาสในการใช้ของ ส่วนรวมต่อผู้อื่น ซึ่งพึงเริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิด การเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนตน และประโยชน์ของพวกเขาพองก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น (ศุภรัตน์ ทองอ่อน, 2550)

โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก จากผลประเมินภายนอก โดยสำนักรับรอง มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แม้ว่าภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับดีถึงดีมากก็ตาม แต่มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่พอใจเท่าที่ควรประกอบกับโรงเรียนสตรีวัดระฆังถูกจัดให้อยู่ในโรงเรียนประเภทอัตราแข่งขันสูงจากและจากข้อมูลงานแนะแนว พบว่า นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง มีการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยปิดของ รัฐบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.52 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชนและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 8.04 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษาของ โรงเรียน อย่างไรก็ดีตามพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะของนักเรียนยังเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจาก ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่มุ่งหวังไว้ว่า “มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ใส่ใจสังคมโลก” โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งอยู่ภายใต้สภาวะแห่งความกดดัน ที่มุ่งแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทำให้ขาดซึ่งความมี จิตสาธารณะในสังคมซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญอันจะนำพาให้นักเรียน ไปอยู่ในสังคมระดับต่อไป ตามเป้าหมาย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ว่า “เก่ง ดี มีสุข” ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ (โรงเรียนสตรีวัดระฆัง, 2560, หน้า 14)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้มองเห็นความเปลี่ยนแปลงใน โลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมความมี จิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาได้นำไปเป็นแนวทาง ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องความมีจิตสาธารณะต่อสังคม มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

คำถามในการวิจัย

1. จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

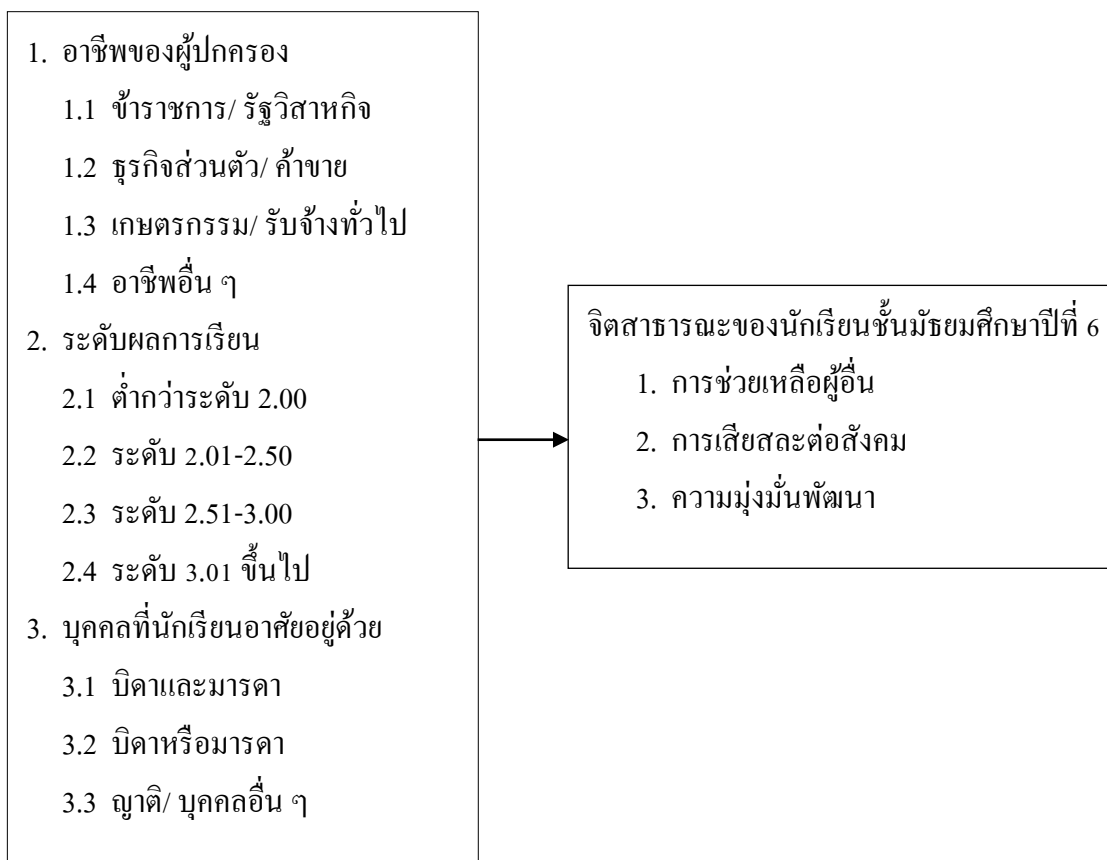
จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนตามแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนิก (2549, หน้า 3) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา โดยจำแนกนักเรียนตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 324 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน

181 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้จำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น แบ่งเป็นดังนี้

3.1.1 อาชีพของผู้ปกครอง

3.1.1.1 ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

3.1.1.2 ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย

3.1.1.3 เกษตรกรรม/ รับจ้างทั่วไป

3.1.1.4 อาชีพอื่น ๆ

3.1.2 ระดับผลการเรียน

3.1.2.1 ต่ำกว่าระดับ 2.00

3.1.2.2 ระดับ 2.00-2.50

3.1.2.3 ระดับ 2.51-3.00

3.1.2.4 ระดับ 3.00 ขึ้นไป

3.1.3 บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

3.1.3.1 บิดาและมารดา

3.1.3.2 บิดาหรือมารดา

3.1.3.3 ญาติ/ บุคคลอื่น ๆ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

3.2.1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

3.2.2 ด้านการเสียสละต่อสังคม

3.2.3 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมจิตสภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2. เพื่อให้โรงเรียนสตรีวัดระฆังนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาจิตสภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่มีความคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ได้รับความสามารถของตนเอง ในการแก้ไขปัญหา และร่วมแก้ไขปัญหาให้กับคนในสังคมรวมทั้งองค์กรในสังคมการแสดงออกถึงความ เป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นเรื่องของส่วนรวมแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษา ร่วมกัน เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข ประกอบด้วย

1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่แสดงออกต่อผู้อื่น และคนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การให้บริการ และอำนวยความสะดวก การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น

1.2 การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่แสดงออกต่อผู้อื่น และสังคม ได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงิน เวลาและแรงกาย เพื่อผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ

1.3 ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่แสดงถึงความตั้งใจ อย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลง หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ ชุมชน หรือ โรงเรียน มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ชุมชน และโรงเรียนของตน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน และโรงเรียน อย่างสร้างสรรค์และหลากหลายได้เหมาะสมตามวัย

2. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง งานอันก่อให้เกิดรายได้ส่วนใหญ่ของผู้ปกครอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งในการวิจัย ในครั้งนี้ได้กำหนดเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ราชการของรัฐหรือหน่วยงานธุรกิจซึ่งรัฐเป็นเจ้าของ หรือกิจการของรัฐ หรือบริษัทและห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลที่ส่วนราชการ องค์กรของรัฐบาล หรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐมีทุน ร่วมอยู่ด้วยเกินกว่า ร้อยละ 50

2.2 ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ เช่น ธุรกิจในรูปแบบของบริษัทหรือห้างร้าน อุตสาหกรรม ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านขายของที่ระลึก อู่ซ่อมรถ พ่อค้า แม่ค้า

2.3 เกษตรกรรม รับจ้าง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้ส่วนใหญ่จากการประกอบอาชีพปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทำสวนผลไม้ หรือผู้ปกครองนักเรียนที่รับจ้างเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง พนักงานทำความสะอาดอื่น ๆ

2.4 อาชีพอื่น ๆ หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากอาชีพ ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ อาชีพธุรกิจส่วนตัว ค้าขายและอาชีพเกษตรกรรม

3. ระดับผลการเรียน หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในทุกรายวิชาที่เรียนตลอดหลักสูตรของแต่ละช่วงชั้นการเรียน ที่นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อแสดงภาพรวมของผลการเรียนตลอดหลักสูตรของผู้เรียนอันเป็นผลผลิตของหลักสูตรของนักเรียน โรงเรียนสตรีวัดระฆัง โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

3.1 ต่ำกว่าระดับ 2.00 หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้

3.2 ระดับ 2.00-2.50 หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี

3.3 ระดับ 2.51-3.00 หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนอยู่ในระดับดี

3.4 ระดับ 3.00 ขึ้นไป หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

4. บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย หมายถึง บุคคลซึ่งรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งนักเรียนได้อาศัยอยู่ด้วย อันได้แก่

4.1 บิดาและมารดา หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆังในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อาศัยอยู่บิดาและมารดา

4.2 บิดาหรือมารดา หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆังในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อาศัยอยู่บิดาหรือมารดา

4.3 ญาติและบุคคลอื่น ๆ หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆังในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อาศัยอยู่ญาติและบุคคลอื่น ๆ

5. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง หมายถึง สถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆังในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ
3. การพัฒนาจิตสาธารณะ
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ตั้งอยู่ที่ 248/ 9 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10700 โทรศัพท์ 02-4129103 โทรสาร 02-4180012 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 20 ตารางวา ปัจจุบันโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,824 คน โดยเป็นโรงเรียนประเภทหญิงล้วน (โรงเรียนสตรีวัดระฆัง, 2560)

ทิศทางการบริหารงานของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

โรงเรียนสตรีวัดระฆังแบ่งโครงสร้างการบริหารออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงบประมาณ และกลุ่มบริหารทั่วไป ผู้บริหารยึดหลักการบริหารแบบผสมผสานระหว่างหลักธรรมาภิบาล หลักจิตวิทยาและหลักประชาธิปไตย โดยการนำหลักธรรมะอัน ได้แก่ อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 และพรหมวิหาร 4 รวมทั้งการนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน คือ การนำความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้ในการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานและหลักประชาธิปไตยที่บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียน

วิสัยทัศน์

“มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ใส่ใจสังคมโลก”

มีคุณธรรม

- รักษา ศาสน์ กษัตริย์
- ซื่อสัตย์สุจริต
- มีจิตอาสา
- รับผิดชอบต่อหน้าที่
- มีวินัย
- ใจกตัญญู
- อยู่อย่างพอเพียง

นำวิชาการ

- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- เพียรคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า
- สื่อสาร 2 ภาษา
- มีภาวะผู้นำ
- ฝึกฝนการทำวิจัย
- รู้จักใช้เทคโนโลยี

สืบสานความเป็นไทย

- สืบสานงานฝีมือไทย
- ใฝ่ใจมารยาทสังคม
- ชื่นชมวัฒนธรรมประจำชาติ

ใส่ใจสังคมโลก

- อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบบริหาร และการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน
2. จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลให้เกิดประสิทธิภาพทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการคิด การทำวิจัยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษาอย่างน้อย 2 ภาษา
6. ปลุกฝังจิตสำนึกให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมารยาทในสังคม สืบสานงานฝีมือไทย ชื่นชมในวัฒนธรรมประจำชาติยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
7. ปลุกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนใส่ใจสังคมโลก โดยเฉพาะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
8. ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนตามมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. โรงเรียนมีระบบการบริหาร และการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
4. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ
5. ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต ความเป็นไทย มีมารยาทในสังคม สืบสานงานฝีมือไทย อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ

วาระเร่งด่วนของโรงเรียน

1. ระเบียบวินัย ได้แก่ การแต่งกายไม่ถูกระเบียบ การแต่งหน้า ทรงผม และการมาโรงเรียนสาย
2. มารยาทในที่สาธารณะ ได้แก่ การแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ การพูด การนั่ง การยืน การเดิน และการรับประทานอาหาร
3. การรักษาความสะอาด

วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของบุคลากรในโรงเรียน

1. การยิ้มทักทาย
2. การไหว้
3. เป็นต้นแบบที่ดีให้กับนักเรียน
4. การตรงเวลา

วัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

1. นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงาน
2. เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม
3. มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี มีมนุษยสัมพันธ์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. ร่วมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมไทย
5. ศรัทธา จงรักภักดีต่อองค์กรและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. มีสัมมาคารวะ ยอมรับในความสามารถซึ่งกันและกัน
7. มีจิตอาสาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
8. รักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและส่วนรวมไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
9. มีความซื่อสัตย์ โปร่งใสในการทำงานสามารถตรวจสอบได้
10. ทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความเป็นประชาธิปไตย

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดแบ่งเป็น 5 เป้าหมาย ดังนี้
(โรงเรียนสตรีวัดระฆัง, 2560)

เป้าหมายที่ 1 พัฒนาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

ยุทธศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

เป้าหมายที่ 2 ครูในโรงเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพและได้รับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ ส่งเสริม/พัฒนาครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และมีครูเพียงพอ

เป้าหมายที่ 3 โรงเรียนได้รับการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ จัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ ปรับปรุง/พัฒนาสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เกิดความร่มรื่นน่าอยู่ ปลูกฝังเจตคติให้กับนักเรียนในด้านความปลอดภัย ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เป้าหมายที่ 4 ระบบการบริหารของโรงเรียนได้รับการปรับปรุง/พัฒนา

ยุทธศาสตร์ ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ปรับปรุง/พัฒนาระบบโครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนางานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ มีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็วและชัดเจน จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย และบริการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

เป้าหมายที่ 5 โรงเรียนไม่แปลกแยกจากชุมชน

ยุทธศาสตร์ ประสานความร่วมมือ/ช่วยเหลือระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง ท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน พัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

โรงเรียนสตรีวัดระฆังจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

โรงเรียนสตรีวัดระฆังกำหนดแนวคิดหลักการพัฒนาโรงเรียน คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมตามวงจรเดมมิง (Deming circle: PDCA) โดยมีการร่วมกันคิดวางแผน (Plan) ร่วมปฏิบัติ (Do) ของบุคลากรทุกระดับ และทุกฝ่ายในทุกกิจกรรมที่มีการดำเนินงาน และมีการกำกับตรวจสอบ (Check) ติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และมีการปรับปรุงแก้ไข (Action) ทั้งนี้จุดเริ่มต้นสำคัญที่โรงเรียนดำเนินงาน คือ การสร้างความตระหนัก (Awareness) และปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนาสถานศึกษา บุคลากรทุกคน

มีความพยายาม (Attempt) ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จนเป็นลักษณะนิสัยที่ยั่งยืนของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน (Accredit)

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1. ยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกคนให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า มีทักษะในการทำวิจัยและใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สามารถสื่อสารได้ 2 ภาษา เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สืบสานงานฝีมือไทย และชื่นชมในวัฒนธรรมประจำชาติ
2. ยกระดับคุณภาพครู ให้เป็นครูดี ครูเก่ง มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
4. ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

คำว่า “จิตสาธารณะ” เป็นคำที่เกิดจากคำว่า “จิต” กับคำว่า “สาธารณะ” รวมกันโดยจิตเป็นเรื่องของ Mind หรือ Spirit ส่วนสาธารณะนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับส่วนรวมที่ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีสิทธิในการใช้ และการดูแลรักษาบำรุงร่วมกัน (กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ, 2552, หน้า 24) ในภาษาไทยเป็นศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public consciousness/ Public minds/ Public service/ Service mind ส่วนคำในภาษาไทย นอกจากใช้คำว่า จิตสาธารณะแล้ว ยังมีคำที่ใช้ในความหมายเดียวกันคำอื่น ๆ คือ สำนักสาธารณะ/ จิตสำนักสาธารณะ/ จิตบริการ/ จิตอาสา/ จิตสำนักทางสังคม เป็นต้น และในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำว่าจิตสาธารณะ (Public mind)

ความหมายจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นความหมายแห่งคุณค่าของการมีชีวิตทั้งในระดับสังคม ครอบครัว และตนเอง ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ ไว้ดังนี้

ประไพพิศ โอปารวัฒน์ (2548, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การที่ชุมชนมีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญต่อเรื่องส่วนรวมของสังคม มีสำนึกร่วมต่อประเด็นสาธารณะ ตลอดจนความรู้สึกรัก และหวงแหนสาธารณสมบัติอันเป็นของส่วนรวม

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2549, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวม และสังคม เห็นคุณค่าในการเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม

กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ (2551, หน้า 26-27) กล่าวว่า จิตสาธารณะ (Public mind) หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เพราะคำว่าสาธารณะคือสิ่งที่มีได้เป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกนึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษา ร่วมกัน เช่น การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาสาธารณะสมบัติที่เป็นของส่วนรวม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนลงมือกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและเพื่อรักษาผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

ศิริ แคนสา (2551, หน้า 16) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง สำนึกในประโยชน์ สำนึกในผลกระทบที่พึงมีต่อชุมชน และสังคมโดยรวม โยผู้ที่ต้องผลนั้นอาจไม่เห็นตัวตนชัดเจนว่าเป็นบุคคลใด ทราบแต่เพียงว่าสังคม โดยรวมต้องได้รับผลแน่นอน

อุษา บิ๊กกินส์ และอมรรัตน์ อุดมเรืองเกียรติ (2551, หน้า 12) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ เกื้อกูล ส่งเสริม สนับสนุนสิ่งที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะชน การช่วยเหลือผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม

อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว และสุรางคณา ฌ นคร (2552, หน้า 6) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สภาพจิตใจในเชิงเกี่ยวเนื่องกับสังคม ความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลส่งเสริม สนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชน คนหมู่มาก ทั้งในระดับปัจเจกและระดับชุมชนแบบมหภาค

อริสสา สุขสม และอนุชา สถิตพงษ์ (2552, หน้า 5) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่มีความพร้อม ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหา การแสดงออกที่จะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการใช้และการรักษาสิ่งของที่เป็นส่วนรวม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 17) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรมและการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคมประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ได้ ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติ และสิ่งแวดล้อม การกระทำ และคำพูดที่มาจากความคิดที่ดี การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกัน เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข

สำนักพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม (2553, หน้า 7) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ การคำนึงถึง ส่วนรวมร่วมกันการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์

ต่อประเทศชาติเป็นสำนึกถึงความเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นส่วนรวม เป็นสำนึกและการกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่มีใครสั่งการและบงการ แต่ปรารถนาจะทำให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น

อัคพงษ์ สุขมาตย์ (2553, หน้า 35-36) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแล และเป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตของบุคคลที่มีความคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบต่อตนเองในการแก้ไขปัญหา และร่วมแก้ไขปัญหาให้กับคนในสังคม รวมทั้งองค์กรในสังคมการแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นเรื่องของส่วนรวมแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาส่วนรวม เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 3) ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมบุคคลแล้วสามารถหาปัจจัยที่ส่งผลของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง พฤติกรรมการทำดี ละเว้นความชั่ว การทำงานเพื่อส่วนรวม พฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศและพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างเข้มแข็ง เกิดจากสาเหตุทางจิตใจของบุคคลต้องประกอบด้วยสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคมและสุขภาพจิต และจิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติ คุณธรรม และค่านิยม ซึ่งจะได้อธิบายเกี่ยวกับ ดังนี้

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้มือของต้นไม้ ส่วนลำต้นและส่วนราก ในส่วนแรกคือ ดอกและผลไม้มือบนต้น แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนานี้มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน ดังนี้

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
3. ความเชื่ออำนาจในตน
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. ทักษะคิ คุณธรรม ค่านิยม

ลักษณะของจิตลักษณะเหล่านี้ ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนา พฤติกรรมใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรม คือ รากของต้นไม้ ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้าน คือ

1. สติปัญญา
2. ประสบการณ์ทางสังคม
3. สุขภาพจิต

จากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ผู้วิจัยได้สรุปเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ไว้ ดังนี้

1. ส่วนราก เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานของจิตใจ 3 ประการนั้น ได้แก่
  - 1.1 สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดเหมาะสมกับอายุ ไม่หยุดชะงักในขั้นการคิดแบบ รูปธรรม เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางความคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้
  - 1.2 ประสบการณ์ทางสังคม คือ การเข้าใจมนุษย์และสังคม เอาใจเขามาใส่ใจ เราเข้าใจสภาพการดำเนินงานชีวิตอุปสรรค และการแก้ปัญหาความอยากความต้องการของตน ประเภทต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมของคนเหล่านั้น เพื่อให้ทราบว่าการทำงานของตนจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางดีและทางไม่ดีแก่ผู้อื่นได้
  - 1.3 สุขภาพจิตดี คือ การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับ เหตุการณ์ สุขภาพจิตของบุคคลส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม
2. ส่วนลำต้น เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ ที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดี และคนเก่ง ถ้ามีมากในบุคคลใด บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมของคนดีคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาด ลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีคนเก่ง ได้แก่
  - 2.1 เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดีที่สังคมปรารถนา มองเห็นคุณประโยชน์ของพฤติกรรมนั้นเกิดความพอใจ และพร้อมที่จะกระทำหรือยึดคุณธรรม เป็นหลัก
  - 2.2 เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นการเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดด้วยเหตุผลของ การเห็นแก่ผู้อื่น ส่วนรวม และหลักสากลมากกว่ากระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดด้วยเหตุผล เพื่อตนเองหรือกลุ่มพรรคพวกของตน
  - 2.3 ลักษณะการมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกลถึงผลที่จะเกิดจากการกระทำ ในอนาคต และสามารถควบคุมตนให้อุดได้หรือได้อย่างเหมาะสม
  - 2.4 ความเชื่ออำนาจใจตน คือ ความเชื่อว่าผลที่เกิดกับตนเป็นเพราะการกระทำของ ตนมากกว่าความบังเอิญ โชคเคราะห์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อทำความดียอมได้รับสิ่งที่ตอบแทน ถ้าทำชั่วจะได้รับการลงโทษตอบแทน

2.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งมั่น ฝ่าอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของตน

ลักษณะของจิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำดับของต้นไม้มักได้ กล่าวคือ บุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูง เหมาะสมกับอายุจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการของลำดับ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของพลเมืองดีในการช่วยเหลือ สังคม นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำดับ เพื่อให้อธิบาย ทำนายและพัฒนาพฤติกรรมด้วย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองสู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้น ในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ นับได้ว่าเป็นแนวคิดสำคัญ ที่สุดในการสอนคนให้มีจิตสาธารณะ ซึ่งนำประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้น การปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งคำนิยาม ความพอเพียงจะต้อง ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 21-25)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้อง เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมได้ใช้วิธีสังเกตเด็กวัยต่าง ๆ เล่นเกมและการใช้คำถามในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์สองอย่างคือ เพื่อจะดูว่าเวลาเด็กเล่นเกม เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการเล่นอย่างไร และเพื่อจะศึกษาว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการเล่นอย่างไร และได้สรุปผลของการวิจัยนี้ไว้ในหนังสือว่า “The moral judgment of the child” และได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 2 ชั้น คือ

1. ลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นเฮเทอโรนอมัส (Heteronomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำรับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือตน และถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตาม เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 5-8 ขวบ รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดา ครู และเด็กโต เด็กวัยนี้ จะมีความเชื่อถือดังต่อไปนี้

- 1.1 พฤติกรรมใดจะถูกต้องหรือ “ดี” ก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
- 1.2 กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้
- 1.3 ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าใครทำตามกฎเกณฑ์เป็น “คนดี” และคนไม่ทำตามกฎเกณฑ์ เป็น “คนไม่ดี”
- 1.4 การใช้จรรยาวิพากษ์หรือการประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” ไม่คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

2. ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นออโทนอมัส (Autonomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือขั้นตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ คือ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญและคิดถึงความจูงใจของผู้กระทำ เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะเป็นเด็กที่มีอายุ 9 ขวบขึ้นไป เด็กวัยนี้มีความเชื่อ ดังต่อไปนี้

- 2.1 กฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยน
- 2.2 กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามรับกฎเกณฑ์นั้น
- 2.3 การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม

2.4 การใช้จรรยาวิพากษ์หรือประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” คำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานสืบเนื่องจากทฤษฎีของ Piaget แต่ Kohlberg (1997 อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2552, หน้า 68-71) ได้ปรับปรุงวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ผลรวมทั้งได้ทำการวิจัยอย่างกว้างขวาง และได้คิดวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีระบบการให้คะแนนอย่างมีระเบียบแบบแผน ผู้ที่จะใช้วิธีการให้คะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรมจะต้องได้รับการอบรมเป็นพิเศษ วิธีการวิจัยคือ สร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรมที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” “ผิด” “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” อย่างเด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบขึ้นกับวัยของผู้ตอบ เกี่ยวกับความเห็นใจในบทบาทของผู้แสดงพฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ความยุติธรรม หรือหลักการที่ตนยึดถือ โดยแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-conventional level)

ในระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น 2 ชั้น คือ

1. การลงโทษ และเชื่อฟัง (Punishment and obedience orientation)
2. กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental relativist orientation)

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional level)

พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิด เพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงผลตามที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรมระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

1. ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม สำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal concordance of “good boy, nice girl” orientation)

2. กฎและระเบียบ (“Low-and-order” orientation) การทำถูกไม่ประพฤติผิด คือ การทำตามหน้าที่ประพฤติตนไม่ผิดกฎหมาย และรักษาระเบียบแบบแผนของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิญญาน หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-conventional level) พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการ และมาตรฐานทางจริยธรรม

ด้วยวิจักษณ์ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตามการตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจักษณ์ของคุณ ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์-กฎหมาย ควรจะต้องบนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

1. สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social contract orientation)
2. หลักการคุณธรรมสากล (Universal ethical principle orientation)

สรุปแล้วพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1997 อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2552, หน้า 68) มี 3 ระดับ และ 6 ชั้น โดยพัฒนาการทางจริยธรรมมีรายละเอียด ดังนี้

ชั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง

ชั้นนี้เด็กจะใช้ผลพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจะทำซ้ำอีก เพื่อหวังรางวัล

ชั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ในชั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในชั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้...”

ชั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี”

จริยธรรมชั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดา มารดาหรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติดีเพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

ชั้นที่ 4 กฎและระเบียบ

ชั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดี หรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคม

ชั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

ชั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่ จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในชั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจจะเห็น

ความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดโอกาสให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal ethical principle orientation)

ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชนและเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

มีการแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา สมพงษ์ สิงหะพล (2542, หน้า 15-16) อธิบายถึงจิตสำนึกว่า มีอยู่ 3 ด้านหลัก ๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้าง ไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบความมานะอดทน เป็นต้น

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Other oriented consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or public consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

ถัดจากวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547) ให้ความหมายของจิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และการถือเป็นที่ที่ที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

2. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ซึ่งแบ่งนิยามออกเป็น 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและตัวชี้วัด จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or public consciousness) (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม	1.1 การดูแลรักษา 1.2 ลักษณะของการใช้
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด 2.2 การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง 3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

ยุทธนา วรณปิติ (2542) ได้สรุปบุคคลที่มีจิตสาธารณะว่าต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิพลเมืองต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบทางสังคม บุคคล ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความสนใจและติดตาม ไม่เพียงแต่ทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่น และในสถาบันต่าง ๆ

2. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ใฝ่หวังใจผู้อื่น มีความอดทน ตระหนักถึงการมีส่วนร่วม เคารพยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย หาวิธีการอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดและหาข้อยุติ สร้างการรับรู้ร่วมกัน ตัดสินใจและฉีกกำลังเพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน และส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

4. การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัว ในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง สถาบันการศึกษา ไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกหัดและให้ความรู้ ต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัว รวมทั้งเครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนบ้านที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่าง ๆ เชื่อมโยงบุคคลที่น่าสนใจในเรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่น ช่วยดำรงรักษาประเพณี สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือ สถาบันศาสนาและสื่อมวลชน นับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรุษ วิสารทสกุล (2540) ได้กล่าวถึงการมีจิตสำนึกความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิด วิเคราะห์สังเคราะห์ ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

2. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือการทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคม ไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม (Civic education)

3. ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลาย จึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นมาบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้น เงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

4. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน (Interactive learning through action) สำนึกสาธารณะนั้นเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้น ต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

5. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางนำไปเกิดจิตสาธารณะ

การวัดจิตสาธารณะ

สมพร สุทัศนีย์ (2544, หน้า 56) อธิบายถึงการวัดทางจิตวิทยาว่า การวัดทางจิตวิทยาเป็นการกำหนดค่าแก่พฤติกรรมต่าง ๆ ตามเกณฑ์การกำหนดตัวเลขให้แก่พฤติกรรม ซึ่งการวัดทางจิตวิทยาสามารถบอกระดับความมากน้อยของพฤติกรรม เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ

ระหว่างคนหรือระหว่างกลุ่ม สามารถทราบความสามารถด้านต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด ความจำ ความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม บุคลิกภาพ ซึ่งการวัดพฤติกรรมยังสามารถทำให้อธิบายได้ว่าพฤติกรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร หากกล่าวถึงประโยชน์กว้าง ๆ ของการวัดทางจิตวิทยา คือ ทำให้รู้จักและเข้าใจความแตกต่างของพฤติกรรมของบุคคล เพื่อประโยชน์ในด้านการจัดการเรียน การสอน จัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ ทำให้รู้จักบุคลิกภาพของบุคคล ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคล ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และทำให้ช่วย ในการตัดสินใจต่าง ๆ

วิจิตพานี เจริญขวัญ (2543, หน้า 98) อธิบายถึงการทดสอบทางจิตวิทยาว่า คือ การวัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือวัดปฏิกิริยาของคนคนเดียวกัน แต่ในกรณีหรือสถานการณ์ ที่แตกต่างกัน ซึ่งมีแบบทดสอบชนิดต่างๆ เช่น แบบทดสอบสติปัญญาแบบเป็นกลุ่ม แบบทดสอบ ความถนัดความสามารถพิเศษ แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ผล และแบบทดสอบบุคลิกภาพ ซึ่งเป็น เรื่องของอารมณ์ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา เรียกว่า การรายงาน ด้วยตนเอง (Self report) เป็นการถามเรื่องเกี่ยวกับตนเอง โดยบุคคลนั้นเป็นผู้ตอบตามความเป็นจริง

สงบ ลักษณะ (2549, หน้า 55-57) เสนอการวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้สึกว่า คุณลักษณะทางด้านความรู้สึกเป็นความโน้มเอียงทางอารมณ์ของบุคคลที่ชักจูงให้พอใจที่จะทำ พฤติกรรมเข้าใกล้หรือหนีห่างจากเป้าหมาย ซึ่งพฤติกรรมทางด้านความรู้สึกจะประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น ความรู้สึกพอใจชื่นชอบในสิ่งนั้น และการ แสดงพฤติกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งนั้น ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามส่วนจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเสมอ องค์ประกอบหนึ่ง อาจนำไปสู่การเกิดคุณสมบัติในอีกองค์ประกอบหนึ่งได้ การกำหนดพฤติกรรม เพื่อวัดผลจึงควรระบุให้ครบทั้ง 3 ส่วน โดยเน้นเป็นพิเศษในองค์ประกอบที่สอง คือ ความรู้สึก ชื่นชอบในสิ่งนั้น ซึ่งองค์ประกอบของจิตสำนึกสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย (Cognition) คือ การที่ได้รับรู้หรือ มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้บุคคลมีความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก หรือด้านจิตพิสัย (Affection) คือ ส่วนประกอบ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีปฏิกิริยาตอบสนองการเห็นหรือการให้คุณค่า
3. องค์ประกอบทางการปฏิบัติ หรือด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor) คือ การเกิด แนวโน้มในทางปฏิบัติเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาพบว่า มีแบบวัดหลากหลายแบบที่ใช้ในการวัด จิตสาธารณะ สำหรับงานวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยปรับปรุงแบบวัดจากแนวคิดของ

ยุทธนา วรณปิติ (2542, หน้า 181-183) เป็นหลัก โดยตัวแปรจิตสาธารณะมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ตัวแปร สังเกตได้การทุ่มเทและอุทิศตน ตัวแปรสังเกตได้จากการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ตัวแปรสังเกตได้ค่านึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน และส่วนรวมและตัวแปรสังเกตได้จากการลงมือกระทำ เครื่องมือเป็นแบบวัดความคิดเห็น ประมาณค่า 5 ระดับ

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

สมิต สัจฉกร (2547, หน้า 139) กล่าวว่า จิตสำนึกมีคุณมีคุณค่าเป็นพิเศษต่อการประพฤติปฏิบัติตนของทุกคน ผู้ซึ่งมีจิตสำนึกสาธารณะดีย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนดี มีคุณธรรมอันหมายถึง การดำรงตนอยู่ในสภาวะแห่งความดีงาม ในทางตรงข้ามผู้ซึ่งมีจิตสำนึกสาธารณะจึงมีคุณค่า ดังนี้

1. ทำให้ตระหนักในสิ่งต่าง ๆ ว่าดี-เลวอย่างไร
2. ทำให้รู้ว่าควรตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร
3. ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ใด ๆ

ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550) กล่าวถึง ความสำคัญของจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่ส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบ ๆ หรือจนถึงในระดับของสังคมโลก ซึ่งสังคมใดที่ขาดจิตสำนึกสาธารณะแล้วจะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ และจะก่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม แต่ถ้าหากสังคมใดที่มีจิตสำนึกสาธารณะแล้วจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม และส่งผลให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมในสังคมนั้นดีขึ้น

จะเห็นได้ว่า จิตสำนึกสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการปฏิบัติตนที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบ ๆ หรือจนถึงในระดับของระดับโลก

การพัฒนาจิตสาธารณะ

ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกเจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนรู้เป็นเพียงส่วนช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีจะต้องอาศัยหลักการตามกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมให้คนได้ตอบสนองเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีขึ้นชอบพอใจต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตน และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน ในที่สุด (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 42)

แนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom

แนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาให้เกิดความรู้สึก เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Cognitive domine) ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective domine) และด้านทักษะ (Psycho-motor domine) ซึ่งในด้านเจตคติหรือความรู้สึกนั้นได้จัดลำดับชั้นในการพัฒนาไว้ 5 ชั้น ดังนี้ (ทิสนา แคมมณี, 2557, หน้า 237)

1. ชั้นการรับรู้ (Receiving or attending) เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้า นั้น และเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้า นั้น ๆ เช่น การให้เห็นตัวแบบ การจัดกิจกรรมบริการสังคมดี ๆ การบริจาคเสื้อผ้าช่วยเหลือผู้อื่นในฤดูหนาว เป็นต้น
2. ชั้นการตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีในขั้นที่ 1 แล้ว จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้า นั้นแล้วจะตอบสนองซึ่งได้แก่การยอมรับสิ่งเร้า นั้น เกิดความรู้สึกอยากตอบสนองหรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ดังนั้น ในการเรียนการสอนจึงต้องให้บุคคลได้มีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น และเกิดความรู้สึกพึงพอใจซึ่งจะช่วยพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น
3. ชั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองและได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น เกิดความชื่นชอบ และผูกพันต่อสิ่งนั้น
4. ชั้นการจัดระบบ (Organizing) เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้ว เขานำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเอง และเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป
5. ชั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัยอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง

นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยเพื่อปลูกฝังค่านิยมใด ๆ ให้แก่ผู้เรียนสามารถดำเนินการตามลำดับขั้นของวัตถุประสงค์ทางด้านเจตคติได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ค่านิยม (Receiving/ attending)

ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ในค่านิยมนั้นอย่างใส่ใจ เช่น เสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นประเด็นปัญหาขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมนั้น คำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. รู้ตัว (Awareness)
2. การเต็มใจรับรู้ (Willingness)
3. การควบคุมการรับรู้ (Control)

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อค่านิยม (Responding)

ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อค่านิยมนั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ให้พูดแสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมนั้น ให้ลองทำตามค่านิยมนั้น ให้สัมภาษณ์

หรือพูดคุยกับผู้ที่มีค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การยินยอมตอบสนอง (Acquiescence in responding)
2. การเต็มใจตอบสนอง (Willingness to respond)
3. ความพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in response)

ขั้นที่ 3 การเห็นคุณค่าของค่านิยม (Valuing)

ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น เช่น การให้ลองปฏิบัติตามค่านิยมแล้วได้รับการตอบสนองในทางที่ดี เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตน หรือบุคคลอื่นที่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น เห็นโทษหรือได้รับโทษจากการละเลยไม่ปฏิบัติตาม ค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การยอมรับในคุณค่านั้น (Acceptance of a value)
2. การชื่นชอบในคุณค่านั้น (Preference for a value)
3. ความผูกพันในคุณค่านั้น (Commitment)

ขั้นที่ 4 การจัดระบบค่านิยม (Organization)

เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยมและเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้นและมีความโน้มเอียงที่จะรับค่านิยมนั้นมาใช้ในชีวิตของตน ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาค่านิยมนั้นกับค่านิยมหรือคุณค่าอื่น ๆ ของตน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมต่าง ๆ ของตน ในขั้นนี้ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมสำคัญ ดังนี้

1. การสร้างมโนทัศน์ในคุณค่านั้น (Conceptualization of value)
2. การจัดระบบคุณค่านั้น (Organization of a value system)

ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by value)

ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ และให้ข้อมูลย้อนกลับ และเสริมแรงเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การมีหลักยึดในการตัดสินใจ (Generalization set)
2. การปฏิบัติตามหลักยึดนั้นจนเป็นนิสัย (Characterization)

การดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 5 ไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้นต้องอาศัยเวลา โดยเฉพาะในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ต้องการเวลาในการปฏิบัติ ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไปในตัวผู้เรียนแต่ละคน

แนวคิดการพัฒนาโดยใช้บทบาทสมมติ

การพัฒนาโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้น โดย Shaftal and Shaftal (1967 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2557, หน้า 242) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เขากล่าวว่า บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล เขากล่าวว่า บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคล ก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และได้ตั้งสมมติไว้ในโลก ๆ โดยที่บุคคลอาจจะไม่รู้ตัวเลขก็ได้ การสวมบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่อยู่ภายในออกมา ทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะที่เดียวกันการที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน โดยมีกระบวนการพัฒนาตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน บทบาทสมมติที่กำหนด และมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนมาก บทบาทที่ให้ควรมีลักษณะเปิดกว้าง กำหนดรายละเอียดให้น้อย แต่ถ้าต้องการจะเจาะประเด็นเฉพาะอย่าง บทบาทสมมติอาจกำหนดรายละเอียดควบคุมการแสดงของผู้เรียนให้มุ่งไปที่ประเด็นเฉพาะนั้น

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันเลือกผู้แสดงหรือให้ผู้เรียนอาสาสมัครได้ แล้วแต่ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการวินิจฉัยของผู้สอน

ขั้นที่ 3 จัดฉาก การจัดฉากนั้นจัดได้ตามความพร้อมและสถานการณ์ที่เป็นอยู่

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์ ก่อนการแสดงผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชมว่า ควรสังเกตอะไร และปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นที่ 5 แสดง ผู้แสดงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับให้ดีที่สุด

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล การอภิปรายผลส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การอภิปรายจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ การแสดงออกของผู้แสดงและควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นด้วย

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ควรมีการแสดงเพิ่มเติม หากผู้เรียนเสนอแนะทางออกอื่น นอกเหนือจากที่ได้แสดงไปแล้ว

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากการแสดงเพิ่มเติมกลุ่มควรอภิปราย และประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่ด้วย

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตน แลหาข้อสรุปรวม หรือการเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value clarification)

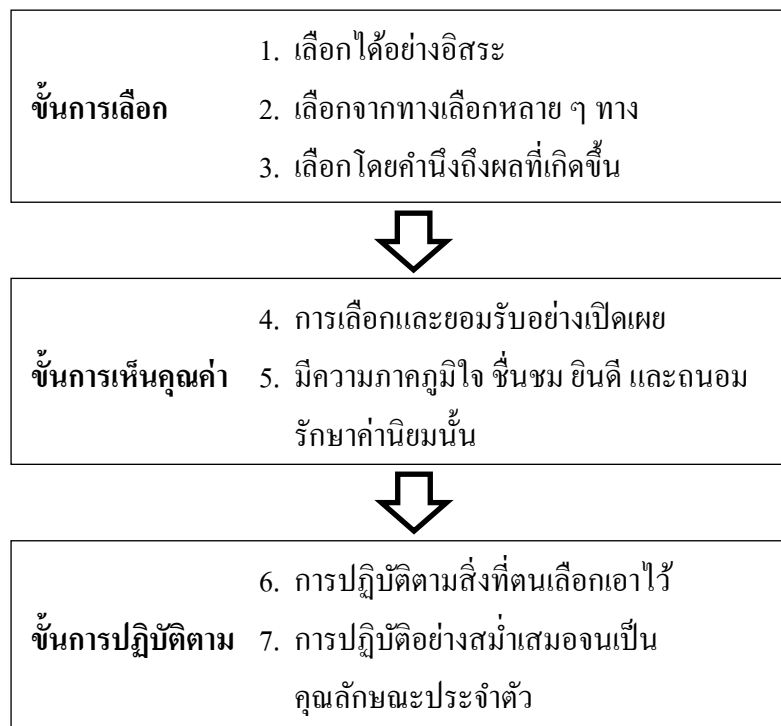
กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value clarification) เป็นกระบวนการที่จะนำมาพัฒนาจิตสำนึกได้ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกค่านิยมซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ มีคุณค่ามีความสำคัญควรแก่การเทิดทูนรักษาไว้ เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่เป็นประจำเป็นกิจวัตร เป็นสิ่งที่บุคคลภาคภูมิใจยอมรับและเต็มใจ ต้องการที่จะแสดงออกและมีการสนับสนุนอย่างเปิดเผย โดยการเลือกค่านิยมนั้นอย่างเสรี และมีโอกาสได้เลือกจากสิ่งที่ให้เลือกอย่างหลากหลาย แล้วนำสิ่งที่เลือกมาผ่านกระบวนการอย่างเสรี และมีโอกาสได้เลือกจากสิ่งที่ให้เลือกอย่างหลากหลาย แล้วนำสิ่งที่เลือกมาผ่านกระบวนการคิด การพิจารณา ไตร่ตรองถึงข้อดีข้อเสีย และตัดสินใจด้วยตนเองอย่างรอบคอบ โดย Rath, Harmin and Simon (1966 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 42-45) ได้เสนอหลักเกณฑ์ 7 ประการ สำหรับการตัดสินใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นได้สะท้อนค่านิยมของบุคคลนั้นหรือไม่ ดังนี้

1. ค่านิยมจะต้องเป็นสิ่งที่เกิดจากการเลือกโดยเสรี ไม่ได้เกิดจากการถูกบีบบังคับ ถ้ามีการบีบบังคับให้เลือกถือว่าไม่ใช่ค่านิยม
2. ค่านิยมจะต้องเป็นการเลือกจากสิ่งที่ให้เลือกหลาย ๆ อย่าง ถ้าไม่มีให้เลือกหรือมีตัวเลือกเพียงอย่างเดียว และเป็นสิ่งจำเป็นต้องเลือกก็ไม่ถือว่าเป็นค่านิยม
3. สิ่ง que เลือกมานั้นเป็นสิ่งที่บุคคลได้มีการพิจารณาไตร่ตรองถึงข้อดีข้อเสียอย่างรอบคอบแล้ว
4. เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญ ควรค่าแก่การเทิดทูนรักษาไว้
5. เป็นสิ่งที่บุคคลภาคภูมิใจ ยอมรับและเต็มใจ ต้องการที่จะแสดงออก กล่าวถึงและสนับสนุนอย่างเปิดเผย
6. เป็นการปฏิบัติตามที่ตนได้เลือกเอาไว้ เพราะสิ่งที่เรียกว่าค่านิยมนั้นจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

7. เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่เป็นประจำเป็นกิจวัตร สิ่งทีกระทำเพียงครั้งเดียวแล้วเลิก
กระทำไม่เรียกว่า ค่านิยม

จากกระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value clarification) สามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้
ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ Raths, Harmin and Simon (1966 อ้างถึงใน
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 44)

การสอนจริยธรรมตามแนวคิด กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value clarification: VC) อาจใช้คำถามช่วยทำความเข้าใจในค่านิยมให้แก่นักเรียนได้ และครูยังสามารถนำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การแสดงละคร สถานการณ์จำลอง การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ ไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างสนุกสนานและน่าสนใจ โดยใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ออกมา เช่น เรื่องเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ด้านสิ่งแวดล้อมต่อนั้นครูหรือเพื่อนนักเรียนด้วยกันก็จะช่วยกันใช้คำถาม เพื่อทำความเข้าใจให้ผู้แสดงได้เกิดการจุกคิด และเกิดความกระจำงในค่านิยมของตนเองและปฏิบัติตามค่านิยมของตนที่ตั้งใจไว้อย่างสม่ำเสมอ

กระบวนการสร้างจิตสำนึกของ Freire

Freire (1992 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 32) เห็นว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์มีความนึกคิดมีจิตสำนึก (Consciousness) และการกระทำของมนุษย์จะสัมพันธ์กับจิตสำนึกของเขาเสมอ ซึ่งมีความหมายลึกซึ้งในเชิงปรัชญา หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่ เป็นสัจธรรม สิ่งที่เป็นสภาวะที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์และสิ่งที่เป็น โลกของมนุษย์ ซึ่งให้เห็นว่า ความนึกคิดและการที่มนุษย์จะมีความรู้ในเรื่องใดและลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ธรรมชาติที่แท้จริงของสภาพแวดล้อมที่บุคคลแต่ละคนต้องดำรงชีวิตอยู่ จะส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีความนึกคิดและมีความรู้ที่แตกต่างกันไป

นอกจากนี้ยังมุ่งสอนให้คนมีมโนธรรมสำนึก โดยใช้วิธีการพูดคุยหรือสนทนา (Dialogue) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน โดยตั้งปัญหาสังคมเข้ามาขบคิดระหว่างผู้เรียนและผู้สอนหรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ผู้เรียนจะต้องรู้จักคิดโดยตนเองและแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างไม่ยึดยึดความคิดเห็นให้แก่กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการศึกษาอย่างเสรี ไม่เป็นการกดขี่มนุษย์ทางความคิด Freire ต้องการให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกถึงขั้นวิพากษ์วิจารณ์ (Critical consciousness) นั่นคือ พัฒนาจิตสำนึกขั้นต้น ๆ ได้แก่ จิตสำนึกอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ (Semi-intransitive) จิตสำนึกอย่างธรรมดา (Native-transitive) เป็นจิตสำนึกอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) นั่นคือ ให้ประชาชนเป็นผู้คิด ผู้กระทำเอง ขบคิดในปัญหาสังคมอย่างลึกซึ้ง รู้จักคิด รู้จักถามเพื่อสะท้อนให้เห็นว่า เขามองสภาพการณ์ที่เป็นอยู่อย่างไร มีความเชื่อมั่นในตัวเองและยอมรับฟังผู้อื่น ๆ

Hop and Timmel (1984 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 46) กล่าวว่า การสนทนาพาที (Dialogue) เป็นหลักในการสอนให้ประชาชนเข้าใจถึงความครอบงำหรือความกดขี่ให้เข้าใจถึงความกดขี่ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ชนชั้น เนื่องจากไม่มีใครรู้คำตอบทุกอย่าง และไม่มีใครที่ไม่รู้อะไร ไปเสียทุกอย่าง เช่นกัน ความเข้าใจของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน ดังนั้น บทบาทของผู้สอน คือ สร้างรหัสให้เกิดการสนทนา “อย่างแท้จริง” ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานการณ์อย่างชัดเจน ซึ่งพวกเขาจะจำได้ว่า พวกเขาได้พูดอะไร และจะจำได้มากกว่าสิ่งที่ครูบอกเขา ขณะเดียวกันผู้สอนจะต้องพูดให้น้อยที่สุด แต่จะต้องกระตุ้นให้กลุ่มผู้เรียนมีการถกเถียง อภิปรายปัญหาให้ลึกซึ้งเท่าที่จะสามารถทำได้

ขั้นตอนคำถามที่จะนำไปสู่จิตสำนึก

ลักษณะประเด็นคำถามที่จะนำไปสู่จิตสำนึกนั้น มีขอบเขตของคำถาม 4 ด้าน ดังนี้

1. ชื่อของปัญหา (Naming the problem) เป็นการสนทนาถึงสิ่งที่มองเห็นจากรหัส เช่น ท่านเห็นอะไรในภาพนี้? พวกเขามีชีวิตอยู่อย่างไร? พวกเขากำลังทำอะไร?

2. ผล (Effects) เป็นผลจากปัญหาในข้อที่ 1 เช่น ที่บ้านคุณมีโทรทัศน์เหมือนในภาพหรือไม่? มีกี่ครอบครัวในหมู่บ้านที่มีโทรทัศน์? พวกเขาใช้เวลาเท่าไรในการดูโทรทัศน์?

3. สาเหตุของปัญหา (Causes) เช่น ประชาชนเรียนรู้อะไรจากโทรทัศน์? เด็ก ๆ ที่ดูโทรทัศน์มาก ๆ จะมีผลอย่างไร?

4. ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา (Possible solutions) เช่น เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีชีวิตอยู่โดยไม่มีโทรทัศน์

บทบาทหน้าที่ของผู้สอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึก

Freire (1989 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 47) เห็นว่าการศึกษาคควรเป็น การศึกษาที่ปลดปล่อยให้ผู้เรียนเป็นอิสระ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในตัวผู้เรียนเอง การศึกษา ตามวิธีการเช่นนี้จะเป็เครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่มีควมรู้ เกิดการเรียนรู้ขึ้น เกิดความเข้าใจ ในตัวเองและสภาพแวดล้อมรอบตัวสามารถวิเคราะห์วินิจฉัยสภาพและสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม ซึ่งผู้สอนควรกระทำบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองในทางที่สัมพันธ์กับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้วยวิธีการศึกษาแบบปลดปล่อย

2. ไม่ควรสอบแบบระบบธนาคาร (Banking system) คือ การสะสมความรู้ กล่าวคือ ครูเอาความรู้ไปฝากไว้กับหัวสมองของผู้เรียน ผู้เรียนคือธนาคาร คอยรับฝากแต่ข้อมูลจากครู

3. ผู้สอนควรยึดหลักการที่ว่า ไม่มีใครสอนใครได้ ไม่มีใครเรียนรู้ตามลำพังได้ และบุคคลเรียนรู้ร่วมกัน โดยการปฏิสัมพันธ์กับโลกของตน

4. ผู้สอนต้องช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตน ด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ

Werner and Bower (1988 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 46) ได้อธิบายว่า มีหลายวิธีที่จะช่วยให้ประชาชนสำนึกในความสามารถของพวกเขาในการที่จะเข้าใจและ เปลี่ยนแปลงชีวิตของพวกเขา ซึ่งรวมถึงการใช้วิธีการสอนช่วยให้การสำรวจ ค้นพบและฝึก แก้ปัญหาจากชีวิตจริง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้สอนหรือผู้นำกลุ่มจะต้องปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วย ความเท่าเทียมกัน เคารพในความคิดของเขา และช่วยเหลือเขาในการถามวิเคราะห์อย่างเปิดกว้าง กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ต้องระลึกเสมอว่า ตนเองเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ไม่ใช่ “ผู้สอน”

2. หลีกเลี่ยงการให้ความคิดเห็นของตนเอง

3. สนับสนุนให้กลุ่มมีกิจกรรมร่วมกัน

4. ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเขาอยู่ท่ามกลางเพื่อน ๆ และให้รู้สึกว่ามีอิสระที่จะพูด แสดงความคิดเห็น

5. แนะนำให้ผู้เรียนฟังอย่างระมัดระวังและเลี้ยงที่จะขัดคอคนอื่น

6. เตือนผู้เรียนว่า อย่างเพิ่งแต่ฟังคนอื่นพูดอะไร แต่ให้คิดตามอย่างระมัดระวัง หรือไม่ก็ต้องวิเคราะห์สิ่งที่ฟัง

สรุปได้ว่า หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึก คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์สนทนาในปัญหา (Dialogue) จนเกิดความตระหนักและเห็นปัญหาในสังคมที่เขาดำรงชีวิตอยู่ อันเป็นการปลดปล่อย ใ้มนุษย์มีเสรีภาพอย่างแท้จริง จากการกระทำดังกล่าวจิตสาธารณะของเด็กก็จะค่อย ๆ พัฒนาดีขึ้น

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีจิตสาธารณะและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

การมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ แต่สภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของพลเมือง ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิด จิตสาธารณะประกอบด้วย

1. สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของบุคคล (กาญจนา แก้วเทพ, 2527, หน้า 14)

2. กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (วิภาพันธ์ ก่อเกียรติจร, 2544, หน้า 108) กระบวนการศึกษา กระบวนการทางสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2544, หน้า 101) พลเมืองจึงต้องมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้สั่งสมผู้คนในสังคมอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนคือ การรับรู้ สนใจ ไตร่ตรอง ทดลอง การสร้างสำนึกจึงต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการประยุกต์ให้เหมาะสม กับสถานการณ์ เงื่อนไขและขั้นตอนต่าง ๆ จินตนาการเป็นพลังของมนุษย์ที่จะดำรงอยู่ในสังคม อย่างมีศักดิ์ศรี แต่จินตนาการอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ต้องอาศัยสติปัญญาความรู้ในการแก้ปัญหา และกำหนดทิศทางข้างหน้า ดังนั้น ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและ ร่วมกับผู้อื่น จึงสามารถไตร่ตรอง หาเหตุผลและทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเห็นความสำคัญเกี่ยวกับ เรื่องนั้นต่อไปและอาจนำไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ เช่น อาจนำมาสัมพันธ์กับชีวิตของตนเองกับ สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ด้วยไม่ใช่เรียนรู้ไว้เพียงอย่างเดียว (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539, หน้า 20)

3. การที่บุคคลในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนยาก แก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน (ชูชัย ศุภวงศ์, สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ และยวดี คาคการณ์ไกล, 2539, หน้า 6)

นอกจากนี้ อนุชาติ พวงสำลี (2543, หน้า 205) ซึ่งใช้คำว่า จิตวิญญาณสาธารณะ กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างและต้องมีการกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจวัตร จากการอภิปรายกลุ่มย่อยในการสัมมนาเกี่ยวกับสำนึกของพลเมือง ณ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้สรุป ปัจจัยที่เป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาจิตวิญญาณ สาธารณะ คือ 1) การสร้างองค์กรผู้นำ สื่อวัฒนธรรมใหม่ การสร้างประโยชน์ร่วมกัน 2) การทำให้เกิดกลุ่มทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการเข้าร่วมกับกลุ่ม มีกิจกรรมสาธารณะและ มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 3) มีทุนประชาคม ได้แก่ ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร 4) การได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา 5) การสร้างเครือข่ายทุกเพศทุกวัย 6) การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง โดยเริ่มจากตนเอง ให้มีระบบคิดที่จะยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น มีการแยกแยะ มีอิทธิบาท 4 7) การสร้างกฎระเบียบร่วมกัน สร้างความตระหนัก มีการปลูกฝังตั้งแต่ ผู้เรียน สร้างให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ 8) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในฐานะพลเมืองไทย การสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน การมีสิทธิทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม 9) การมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มีการเปิดโอกาสให้แสดงออก มีประเด็นที่จะเคลื่อนไหวร่วมกัน มีการเสียสละทุ่มเท และกระทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดรูปแบบ มีการสร้างเครือข่าย และมีมาตรการหรือกฎหมายบังคับ 10) ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ จริยธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้อ อาทรต่อกัน เริ่มจากสถาบันครอบครัวโดยการให้ การศึกษาและสื่อจะมีส่วนร่วมสร้างให้เกิด ความคิดหลากหลายที่ชี้ให้เห็นคุณ โทษต่าง ๆ รวมทั้ง การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ 11) การมีผู้นำหรือบุคคลสาธารณะที่เป็นแบบอย่าง มีจิตสำนึกต่อสังคมมีคุณธรรม และสามารถสร้างระบบผู้นำร่วมได้

จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะ หรือสำนึกของสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัย แวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543, หน้า 13) ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงประการเดียว เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลามาและ สะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดที่ละน้อยทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่ม ตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ผู้สอน สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับ องค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปสถานศึกษา ไปทำงาน คู่ละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมืองขบถฝ่าการจรรยาจร ที่แออัด

2. ปัจจัยภายในสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ

โดยเฉพาะการปฏิบัติ ทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็น ไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝน และสร้างสมสำนึกเหล่านั้น การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจาก ปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลแล้วกลายเป็น จิตสำนึก โดยธรรมชาติและมักไม่รู้ตัว แต่สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจเลือกสรร บุคคลระลึกถึงตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกเป็น ปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกันการพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและ ภายนอก

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมของพลเมือง (อนุชาติ พวงสำลี, 2543, หน้า 14) การพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เนื่องจากทฤษฎี เหล่านี้เป็นการกำหนดคุณลักษณะของบุคคลในด้านความเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อมและ คุณธรรมจริยธรรมตามช่วงอายุ และสามารถอธิบายได้ตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเสนอแนวคิด โดยรวม ดังนี้ ทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการที่ได้รับจากการยอมรับและนำไปใช้อย่างแพร่หลาย คือ ทฤษฎีพัฒนาการการรู้คิดของ Piaget เชื่อว่า พัฒนาการทางการรู้คิดจะพัฒนาอย่างเป็นลำดับจาก การคิด ขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง และคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ได้แบ่ง ขั้นจริยธรรมเป็น 4 ขั้น คือ ขั้นการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว ขั้นการคิดก่อน การปฏิบัติ ขั้นการคิดแบบรูปธรรม และขั้นการคิดแบบนามธรรม ตามลำดับ (Piaget, n.d. อ้างถึงใน สุรพงษ์ ชูเดช, 2534, หน้า 6) การมีจิตสาธารณะจึงเป็นจริยธรรมในขั้นที่ 4 เนื่องจากพัฒนาการ ในขั้นดังกล่าว ทำให้บุคคลมีความคิดกว้างขวางและลึกซึ้ง วิเคราะห์ผลดีและผลเสียจากการกระทำ ต่าง ๆ ได้ ต่อมา Kohlberg เสนอทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งมีรากฐานจากทฤษฎีของ Piaget แต่เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมมีความละเอียดอีกหลายขั้นตอน และแบ่งพัฒนาการเป็น 6 ขั้น ผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและหลังวัยรุ่นจะอยู่ในขั้นที่ 5 และ 6 คือ หลักการทำตามคำสัญญา (อายุ 6 ปีขึ้นไป) เป็นการให้ความสำคัญต่อคนหมู่มาก ไม่ทำให้ขัดต่อสิทธิของบุคคลอื่น สามารถ ควบคุมบังคับใจตนเองได้ และขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่) ซึ่งเป็นขั้นสูงที่สุด แสดงถึงการมี ความรู้สึกสากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตนและมีความยืดหยุ่น ทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในชีวิตอันเป็นอุดมคติอันยิ่งใหญ่ การมีจิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรม จริยธรรมในระดับขั้นที่ 5 และ 6 สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หิริ โอตตปปะ หรือความละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อการกระทำความชั่วทั้งปวง รวมทั้งทิส 6 สีล 5 และพรหมวิหาร 4

(พระไพศาล วิสาโล, 2544, หน้า 16) ส่วนทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ซึ่งสร้างโดย ควงเต๋น ฟันธุนาวัน (2538, หน้า 3) กล่าวถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากสาเหตุทางจิตใจอะไร เชื่อว่าคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล ต้องประกอบด้วย สติปัญญา ประสพการณ์ และสุขภาพจิต ซึ่งเป็นส่วนรากแก้วของต้นไม้ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจทั้ง 3 ด้าน ในปริมาณที่สูง เหมาะสมกับอายุจึงจะมีความพร้อมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของ ลำต้น คือ จิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่อ อารมณ์ในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติ คุณธรรมและค่านิยม ซึ่งแสดงออกทางคอกและผลของ ต้นไม้ คือ พฤติกรรมการทำความดี ละเว้นความชั่ว การทำงานเพื่อส่วนรวม พฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างแข็งขัน

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมของพลเมือง ไม่สามารถบังคับให้เกิดแก่นักเรียนได้ แต่สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะ ซึ่งจะประ โยชน์ต่อนักเรียน สถานศึกษาและสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของ โรงเรียนที่มุ่งผลิตนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ มีความรู้รอบ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ตัวชี้วัดจิตสาธารณะ ตามแนวคิดของควงเต๋น ฟันธุนาวัน (2539, หน้า 3) เชื่อว่า คุณธรรมจริยธรรมของบุคคล ต้องประกอบด้วย สติปัญญา ประสพการณ์ และสุขภาพจิต ซึ่งเป็นส่วนรากแก้วของต้นไม้ บุคคล จะต้องมียุทธศาสตร์พื้นฐานทางจิตใจทั้ง 3 ด้าน ในปริมาณที่สูง จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียน สามารถวัดได้จากการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา โดยผู้วิจัยได้ สรุปความหมายเพื่อใช้ในการวิจัยดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 61) ให้ความหมายของ การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรม ของนักเรียนที่แสดงถึงความมีน้ำใจเอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 210) ให้ความหมายของคำว่า ช่วยเหลือ หมายถึง ช่วยกิจการของเขาเพื่อให้พร้อมมูลขึ้น

Esenberg and Fabes (1998, pp. 701-778) ให้ความหมายของการช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง ความพยายามที่จะแบ่งเบาหรือบรรเทาความต้องการของผู้อื่น โดยไม่มีอารมณ์เข้ามา เกี่ยวข้อง รวมทั้งการช่วยเหลือ ให้ผู้อื่นบรรลุถึงเป้าหมาย ให้ข้อมูลหรือสิ่งที่ไม่ใช่ของตนเองกับ ผู้อื่นอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำว่า การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่นและคนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การช่วยนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การให้บริการและอำนวยความสะดวก การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น

สรุปได้ว่า การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนแสดงออกต่อผู้อื่น และคนในสังคม การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การให้บริการ และอำนวยความสะดวก การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. การเสียสละต่อสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 61) ได้ให้ความหมายของ การเสียสละ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย และกำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 210) ให้ความหมายของเสียสละ หมายถึง ให้โดยยินยอม ให้ด้วยความเต็มใจ

อนุศักดิ์ จินดา (2548, หน้า 19) ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้แก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา โดยพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละ ได้แก่

1. ทางกาย คือ การช่วยเหลือผู้อื่นที่ทำการงานที่ไม่มีโทษ ไม่นิ่งดูเฉย ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์
2. ทางวาจา คือ การช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามลำพัง
3. กำลังทรัพย์ เป็นการแบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภค ให้แก่ผู้ที่ขาดสน และสละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศลทางใจ คือ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่นที่สำนึกผิด ไม่นึกสมน้ำหน้าเมื่อผู้อื่นเพียงพล้ำ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตนสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงิน เวลา และร่างกาย เพื่อผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น และสังคม โดยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงิน เวลาและร่างกาย เพื่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งกระทำด้วยความเต็มใจ

3. ความมุ่งมั่นพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 61) ให้ความหมายของ ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและความคิดริเริ่มในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 210) ได้ให้ความหมายของคำว่า มุ่งมั่น หมายถึง ตั้งใจอย่างแน่วแน่ ส่วนคำว่า พัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ ดังนั้น มุ่งมั่นพัฒนาน่าจะ หมายถึง ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะให้เกิดความเจริญ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ ชุมชน หรือ โรงเรียนมีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม/ ชุมชน และ โรงเรียนของตน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาสังคม/ ชุมชน โรงเรียน อย่างสร้างสรรค์และหลากหลายได้เหมาะสมตามวัย

สรุปได้ว่า ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่แสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ ชุมชน หรือ โรงเรียน มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ชุมชน และ โรงเรียนของตน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน และ โรงเรียน อย่างสร้างสรรค์และหลากหลายได้เหมาะสมตามวัย

จากดัชนีตัวชี้วัดข้างต้น พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียน สามารถวัดได้จากการ 1) ช่วยเหลือผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม 3) ความมุ่งมั่นพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาเป็นหลัก และประยุกต์ปรับปรุงแบบให้เข้ากับบริบท โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตสาธารณะ ทั้ง 3 ด้าน เพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น พฤติกรรมจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ เป็น คุณธรรมหนึ่งของพลเมือง และเป็นเรื่องประชาสังคม คุณค่าและจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีจิตสาธารณะ ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดประชาสังคม ก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคม ซึ่งจะทำให้สภาวะการเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมอันดี เพิ่มพูนทักษะ และเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ การอบรมปลูกฝัง ค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จริยธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่นให้แก่แก่นักเรียน ในชุมชน สังคม และประเทศ ซึ่งจะทำได้

เด็กเกิดการพัฒนาความคิดโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นบุคคลที่ดี มีความเจริญงอกงามทางด้านปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม และมีค่านิยมที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในสังคม

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่สอดคล้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ดังนี้

อาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง งานอันก่อให้เกิดรายได้ส่วนใหญ่ของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีผลต่อความมีจิตสาธารณะของนักเรียนเพราะหากครอบครัวของนักเรียนประกอบอาชีพที่มั่นคงสุจริตอยู่ในภาวะทางสังคมที่ดีมีการอบรมกล่อมเกลาก็ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย เพราะการที่นักเรียนได้สัมผัสการใช้ชีวิต อาทิเช่น การไปสถานศึกษา การดูแลครอบครัว การฟังผู้คนสนทนา รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมย่อมมีส่วนทำให้จิตสำนึกมีรูปแบบหลากหลายโดยเริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน บุคคลทั่วไปมีโอกาสส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดาว ชขพลายุทธ์ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียน ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและมารดามีผลต่อพฤติกรรมช่วยเหลือแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทนา หลบภัย (2545) ได้ศึกษาจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้าบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผู้ประกอบการค้ามีความรู้ในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกในระดับปานกลาง และมีความรู้แตกต่างกันเนื่องจากตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา และประเภทของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการมีเจตคติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ในระดับสูง โดยมีเจตคติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกแตกต่างกัน เนื่องจากตัวแปรภูมิลำเนาเดิม และประเภทของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการค้ามีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกในระดับต่ำ โดยมีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกแตกต่างกัน เนื่องจากตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม บริเวณที่ขายสินค้า ประเภทของผู้ประกอบการ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546, หน้า 65, 102, 156) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมรักษาความสะอาด โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง จำนวน 587 คน นักวิจัยพบว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวมากเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดมากกว่านักเรียนที่เห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวน้อย

สรุปได้ว่า อาชีพของผู้ปกครองย่อมมีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนเพราะการที่นักเรียนได้สัมผัสการใช้ชีวิตจากการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมย่อมมีส่วนทำให้จิตสำนึกมีรูปแบบหลากหลาย รวมถึงการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง หากครอบครัวของนักเรียนมีอาชีพที่มั่นคง สุจริต นักเรียนย่อมอยู่ในภาวะทางสังคมที่ดี มีการอบรมกล่อมเกลาก็ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย

ระดับผลการเรียน

ระดับผลการเรียน หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของผู้เรียนในทุกรายวิชาที่เรียนตลอดหลักสูตรของแต่ละช่วงชั้นการเรียนรู้ซึ่งมีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนเนื่องจากจิตสาธารณะเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคล บุคคลในสังคมต้องมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ (อนุชาติ พวงสำลี และวิบูลย์ วิจารณ์ วิสารทสกุล, 2540, หน้า 17) ดังนั้น ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะสนใจค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน ทำให้มีคุณสมบัติเป็นผู้นำ นักคิด นักวิเคราะห์ ตลอดจนมีความสามารถในการเรียนรู้กับผู้อื่นจึงเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยภายในบุคคลในการผลักดันให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของละมัย สุวรรณสิงห์ (2547, หน้า 23) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญูทวดเทวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เขาวนัญญูและเขาวนอรามณ์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามระดับเขาวนัญญูและระดับเขาวนอรามณ์ โดยรวมมีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความกตัญญูทวดเทวที่อยู่ในระดับสูง และมีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยรัตน์ ยิ่งดำนุ่น (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา: กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่ลูกหวาดจวนอุปลัมภ์” พบว่าระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบางมดวิทยา “สี่ลูกหวาดจวนอุปลัมภ์” พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนต่างกัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา โดยรวมไม่แตกต่างกัน นักเรียน

ที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ 1 ห้องเรียน 1 โครงการ บูรณาการต่างกัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดาว คชพลาญกุล (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมความช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนรู้ ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและมารดามีผลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือ แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ระดับผลการเรียนของนักเรียนย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนเนื่องจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคล เพราะเชื่อว่าบุคคลในสังคมเรียนรู้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากผู้อื่น และระดับสติปัญญาที่ตนเองที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการการผลักดันให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย หมายถึง บุคคลซึ่งรับนักเรียนไว้ในความอุปการะเลี้ยงดู หรือซึ่งนักเรียน ได้อาศัยอยู่ด้วยมีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนเพราะครอบครัวเป็นกลุ่มแรกของการเรียนรู้และการเกิดพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง โดยเฉพาะบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยคือตัวแบบที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน พฤติกรรมของบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย จึงมีอิทธิพลต่อนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดาว คชพลาญกุล (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า 1) การทำหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ การแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง 2) บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง การยอมรับผู้อื่น และการแสดงออกอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีสติและความห่วงใยในระดับปานกลาง 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ และความรู้สึกว่าคุณมีความดีอยู่ในระดับสูง 4) พฤติกรรมการช่วยเหลือ ได้แก่ ทางกาย ทางวาจา ทางสติปัญญา และทางใจอยู่ในระดับสูง 5) นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนรู้ ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและมารดามีผลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน 6) การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7) บุคลิกภาพด้านการแสดงออก ความเปิดกว้าง การยอมรับผู้อื่น และการมีสติมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับพฤติกรรมช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 8) การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยิ่งสอดคล้องกับวีรัชย์ คำธร (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงบูรณาการตามประสบการณ์และลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่าระดับจิตสาธารณะด้านการใช้สาธารณะสมบัติมาก จะปรากฏในกลุ่ม นักศึกษาที่มีสมาชิกครอบครัวน้อย ผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมมาก และมีการเห็นแบบอย่างจากบุคคล รอบข้างดีมาก มีจิตสาธารณะด้านการถือเป็นเรื่องเป็นหน้าที่มาก จะปรากฏในกลุ่มนักศึกษาที่บิดามารดามีระดับการศึกษามาก และสำหรับผู้ที่มีการเห็นแบบอย่างจากบุคคลรอบข้างดีมาก จิตสาธารณะด้านเคารพ สิทธิผู้อื่นมาก จะปรากฏอยู่ในนักศึกษากลุ่มรวมและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ วงศ์แดง (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ ระดับปานกลางใกล้เคียงกับระดับดี นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อจิตสาธารณะระดับปานกลาง การอบรมเลี้ยงดูด้านจิตสาธารณะของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างด้านจิตสาธารณะของพ่อแม่ และการคล้อย ตามกลุ่มเพื่อนด้านจิตสาธารณะ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อจิตสาธารณะ และพฤติกรรมจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภะรัฐ ยอดระบำ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านครอบครัวและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ การเกิดจิตสาธารณะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี พฤติกรรมการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม (จิตสาธารณะ) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรม การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมสูงสุด คือ การรักษาความสะอาดในการใช้ห้องน้ำทุกครั้ง และพฤติกรรม การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมต่ำสุด คือ การขีดเขียนข้อความต่าง ๆ ที่โต๊ะ เก้าอี้ และผนังของอาคาร ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม (จิตสาธารณะ) คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างจากบิดามารดา สุขภาพจิตดี และทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและยังสอดคล้องและการมีแบบอย่างยังมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลด้วย ซึ่งงานวิจัยที่สอดคล้องกับหลักการนี้ คืองานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียวไม่น้อยกว่า 1 ปี และโรงเรียนที่ไม่ได้ เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว จำนวน 701 คน นักวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าจากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มีความทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามากกว่ากลุ่มนักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าจากครอบครัวน้อย

สรุปได้ว่า บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เนื่องจากการเห็นแบบอย่างจากบุคคลรอบข้างที่เป็นภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์และภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งที่สามารถถ่อมเกลตาและสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดที่ละน้อย ทำให้เกิดจิตสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งหนึ่งในพฤติกรรมนั้นก็ คือ จิตสาธารณะของนักเรียนที่ผู้วิจัยกำลังศึกษานั้นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชาย โพลิตา และคณะ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ: ศึกษาในกรณี กรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนมีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และถ้ามีโทษต้องลงโทษอย่างรุนแรง

รุ่งทิศา กันหาทิพย์ (2543, หน้า 1) ได้วิจัยผลของการอบรมเลี้ยงดูต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 589 คน ปีการศึกษา 2542 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่าการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กุหลาบ ไทโรโพธิ์ภู (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการรักษาความสะอาด โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครทั้งชายและหญิง จำนวน 587 คน นักวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการรักษาความสะอาด ส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดน้อย

กมณา วัชรธานินทร์ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 360 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หรือได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก หรือมีแบบอย่างการอาสา เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา มาก 2) นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีความเชื่อในอำนาจในตนมาก มีลักษณะอีโก้มาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา มาก 3) นักศึกษาที่มีปริมาณการเรียนสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์มากเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดี

ต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา มีทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาสังคม และมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคต 4) นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติและความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตแตกต่างกัน

นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมี จิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปี 2547 จำนวน 342 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำคัญมี 9 ตัว เรียงตามลำดับ คือ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม แบบอย่างจาก บุคคลสำคัญ แบบอย่างจากบิดา สถานภาพของครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน และภูมิลำเนา ตัวแปรทั้ง 9 ตัว ร่วมกันอธิบายแปรปรวนของจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตได้ร้อยละ 51.50

ละมัย สุวรรณสิงห์ (2547) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญูทวดทวดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูเขาวัวปัญญาและเขาวัวอารมณ์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 384 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือใช้แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านความมีวินัย จำนวน 15 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู ระดับเขาวัวปัญญา และระดับเขาวัวอารมณ์โดยรวมมีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความกตัญญูทวดทวดที่อยู่ในระดับสูง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการอบรมการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความกตัญญู แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไชยรัตน์ ศิรินคร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครพิษณุโลก โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.80 มีระดับจิตสำนึก สาธารณะอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีผลอย่างสำคัญต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอย และจำนวนช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยตัวแปรเหล่านี้มีทิศทางของความสัมพันธ์กับจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอยในทางบวก

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคม สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่นมากที่สุด ปัจจัยทางจิตสังคม และจิตสำนึกทางปัญญา สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ร้อยละ 60 ความสามารถในการแก้ปัญหา ได้ร้อยละ 32 และคุณภาพชีวิตของเยาวชนวัยรุ่นได้ร้อยละ 69 แสดงว่าวัยรุ่นหญิงมีจิตสำนึกทางปัญญาสูงกว่าวัยรุ่นชาย

พิริยา นิลมาตร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญูกตเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู และการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

เจษฎา หนูรุ่ง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะด้านเคารพสิทธิ ได้แก่ สุขภาพจิต ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และสติปัญญา โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .12

จุฑาทพร นาครอด (2554) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า การมีจิตสาธารณะได้รับอิทธิพลทางตรงจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม รองลงมาได้แก่การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การปลูกฝังจากโรงเรียน และสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน

ส่วนตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและการปลูกฝังจากโรงเรียน

วัชรียา เขียนนอก (2554) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพทางสังคม ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแสดงประสิทธิภาพในการทำงานร้อยละ 33.00 แสดงว่า การที่นักเรียนมีประสบการณ์ทางสังคมสูงได้มีโอกาสในการคบหาสมาคมกับเพื่อนในวัยใกล้เคียงกันหรือบุคคลอื่น รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น พึงเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่นมีการคิดหรือการตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ขาดประสบการณ์ทางสังคม

วลัยรัตน์ ยิ่งคำนูน (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางมดวิทยา “สิสุกหวาดจวนอุปลัมภ์” พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของ โครงการจิตอาสา ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนต่างกัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ 1 ห้องเรียน 1 โครงการงานบูรณาการต่างกัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

Ma et al. (2000) ศึกษาอิทธิพลจากครู เพื่อน และพ่อแม่ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นจีนในฮ่องกง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 71 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีการกระทำผิดมากกว่ากลุ่มเก่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างในนักเรียนหญิง 2) การแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ดีในนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่มากกว่ากลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีเล็กน้อยในกลุ่มผู้หญิง 3) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แตกต่างจากกลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความแตกต่างในกลุ่มนักเรียนชาย 4) นักเรียนหญิงในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พ่อแม่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมมากกว่าเพื่อนนักเรียน 5) การได้รับอิทธิพลที่ดีจากพ่อแม่ การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม

เอื้อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ 6) การมีสัมพันธภาพในทางลบกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำผิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในทิศทางบวกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7) นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มกระจายตัวมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาทางสังคมและจิตใจมากกว่ากลุ่มอื่น

Gordon (2004) ได้ศึกษาบทบาทของรูปแบบการเลี้ยงดู และการพัฒนา ความรับผิดชอบทางสังคม เพื่อหาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ ของความรับผิดชอบทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวิทยาลัยศิลปะทั้งชายและหญิง 104 คน เครื่องมือที่ใช้วัดคือแบบสอบถาม การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง แบบวัดความรับผิดชอบทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสามารถทำนายความเป็นจริยนิยมทางสังคมที่มีต่อเรื่องวัดความรับผิดชอบ ทางสังคมได้

Krcig (2004) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยและพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดู ประสบการณ์ด้านวินัยของเด็ก การสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูและวินัยเป็นหลักฐานที่ดีในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก

Champagne (2007) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจรูปแบบต่าง ๆ ของจิตสำนึกทางสังคม ความสามารถของครูพลศึกษาที่มีผลต่อเยาวชนพื้นเมืองในการศึกษา ได้พัฒนากรอบนามิให้เป็นวิธีการ เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ครูพลศึกษาจำนวน 8 คน ผลการศึกษาพบว่า จิตสำนึกทางสังคมของครูพลศึกษา มีความสอดคล้องกับวิธีการสอนของครู และส่งผลกระทบต่อความตั้งใจในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาต่อเยาวชนพื้นเมืองอย่างเห็นได้ชัดเจน

Shinji (2009) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การก่อตัวของจิตสำนึกสาธารณะเกี่ยวกับศีลธรรม การศึกษาในโรงเรียน โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาศีลธรรมของ Hobermos and Kohlberg โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ ลักษณะเฉพาะของจิตสำนึกสาธารณะซึ่งเกิดจากการพิจารณาถึงศีลธรรมการศึกษาในโรงเรียน และวิธีการปฏิบัติของศีลธรรมดังกล่าว ซึ่งสรุปได้ว่า การก่อรูปของจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนทั่วไปจะมีลักษณะเป็นความหลากหลายและความร่วมมือในสังคม มีเป้าหมายเฉพาะ แนวการที่จะบรรลุเป้าหมายแต่ละคนย่อมมีภูมิหลัง (Background) ที่แตกต่างกัน ซึ่งมักจะส่งผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันด้วย จากการประมวลผลงานวิจัยต่าง ๆ การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมทำให้การดูแลช่วยเหลือผู้อื่นต่างกันหรือไม่ นั้น พบว่า ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลด้านภูมิหลังบางประการมีส่วนร่วมในการอธิบายด้วย จะเห็นได้ว่าภูมิหลังมีผลต่อทัศนคติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย สามารถสรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางสังคม เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล จนพัฒนาเป็นพฤติกรรมตามแนวคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคล ประสบการณ์ทางสังคมจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดหรือการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ และการเรียนรู้ ของนักเรียนเกี่ยวกับบุคคลอื่น และสังคมจากการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรับรู้ข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ตลอดจน การศึกษาเล่าเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น ประสบการณ์ทางสังคมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน สตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 324 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน สตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 โดยตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้จำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามห้องเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
6/1	27	15
6/2	41	23
6/3	37	21
6/4	13	7
6/5	43	24
6/6	45	25
6/7	46	26
6/8	38	21
6/9	34	19
รวม	324	181

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ เกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆัง ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's summated rating scale) จำนวน 34 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการประพฤติหรือปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการประพฤติหรือปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการประพฤติหรือปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการประพฤติหรือปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีการประพฤติหรือปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สร้างพัฒนาแบบสอบถามมาจากงานนิพนธ์ของ วิชา สัทธวิเศษ (2555, หน้า 54) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะและการพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
2. ศึกษาวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. กำหนดนิยามปฏิบัติการ ตัวแปรเพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในการวิจัยเสนออาจารย์

ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องทั้งด้าน โครงสร้างเนื้อหาและ ภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อพิจารณาความชัดเจน และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ จุดประสงค์ของการสอบถาม

6. นำผลพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC: Index of item objective congruence) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 ขึ้นไป มาเป็นคำถาม โดยการศึกษาครั้งนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- 6.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก สุขสุนัย อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 6.2 อาจารย์สมชาย ศรีรักษ์ รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 6.3 นายพงศ์พิชญ์ สุพรรณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดระฆัง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 1

7. นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ซึ่งไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง .73 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 79) และนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือ
ในการจัดเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 181 ฉบับ ให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
ทางคอมพิวเตอร์และสรุปโดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 181 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา นำมาจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลง
คอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
2. นำผลการคำนวณ มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย
3. การกำหนดคะแนนตามเกณฑ์และแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ของ
บุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้
  - 4.51-5.00 หมายถึง จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 3.51-4.50 หมายถึง จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับมาก
  - 2.51-3.50 หมายถึง จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
  - 1.51-2.50 หมายถึง จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
  - 1.00-1.50 หมายถึง จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. การวิเคราะห์จิตสภาวะของนักเรียน โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยจำแนกเป็นอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ
  - 2.1 ค่าเฉลี่ย และนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อจัดระดับจิตสภาวะของนักเรียน โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
  - 2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เพื่อแสดงความแปรปรวนมาตรฐานของคะแนน
  - 2.3 เปรียบเทียบจิตสภาวะของนักเรียน โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงเอฟ (F -distribution)
p	แทน	ความน่าจะเป็น (Probability)
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean squares)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนนเบี่ยงเบน (Sum squares)
df	แทน	ค่าระดับช่วงชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพของผู้ปกครอง		
1. ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	42	23.20
2. ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	75	41.40
3. เกษตรกร/ รับจ้างทั่วไป	32	17.70
4. อาชีพอื่น ๆ	32	17.70
รวม	181	100.00
ระดับผลการเรียน		
1. ต่ำกว่าระดับ 2.00	4	2.20
2. 2.01-2.50	32	17.70
3. 2.51-3.00	36	19.90
4. 3.01 ขึ้นไป	109	60.20
รวม	181	100.00
บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย		
1. บิดา-มารดา	124	68.50
2. บิดาหรือมารดา	49	27.10
3. ญาติ/ บุคคลอื่น	8	4.40
รวม	181	100.00

จากตารางที่ 3 นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 181 คน เมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 41.40 ประกอบอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.20 ประกอบอาชีพเกษตรกร/ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 17.70 และประกอบอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 17.70

เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนตั้งแต่ 3.01 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.20 มีระดับผลการเรียนอยู่ระหว่าง 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 19.90 มีระดับผลการเรียนอยู่ระหว่าง 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 17.70 และมีระดับผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 2.20

เมื่อจำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา-มารดา คิดเป็นร้อยละ 68.50 อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา คิดเป็นร้อยละ 27.10 และอาศัยอยู่กับญาติ/ บุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 4.40

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวม

ระดับจิตสาธารณะ	n = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	3.99	0.50	มาก	3
2. ด้านการเสียสละต่อสังคม	4.03	0.59	มาก	1
3. ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	4.02	0.61	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.01	0.50	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีระดับจิตสาธารณะ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเสียสละต่อสังคม ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	<i>n</i> = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	4.27	0.66	มาก	1
2. นักเรียนจะให้คำปรึกษาเพื่อนเกี่ยวกับปัญหาการเรียน	4.00	0.75	มาก	10
3. นักเรียนจะให้คำแนะนำแก่เพื่อนที่ทำผิดระเบียบของโรงเรียนให้ปฏิบัติตามถูกต้อง เช่น การมาเรียนสาย การแต่งกายที่ผิดระเบียบ เป็นต้น	3.71	0.85	มาก	14
4. นักเรียนจะช่วยบอกเส้นทางแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่ไม่รู้เส้นทาง	3.88	0.85	มาก	11
5. นักเรียนให้ความช่วยเหลือครูถือสิ่งของเมื่อมีโอกา	4.11	0.69	มาก	7
6. นักเรียนนั่งรถโดยสารนักเรียนสามารถจะลูกให้เด็กและคนแก่ได้นั่ง	4.23	0.73	มาก	3
7. นักเรียนกล้าที่จะนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล แม้จะเป็นคนที่ไม่รู้จักกัน	3.85	0.87	มาก	12
8. นักเรียนเห็นเพื่อนเดือดร้อนนักเรียนจะเข้าไปช่วยเหลือ	4.25	0.70	มาก	2
9. นักเรียนเห็นเพื่อนขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อน	3.39	1.03	ปานกลาง	15
10. นักเรียนจะช่วยเหลือคุณครูและเพื่อน โดยไม่หวังผลตอบแทน	4.16	0.76	มาก	4
11. นักเรียนช่วยสอนการบ้านให้รุ่นน้องโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน	4.01	0.79	มาก	9
12. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนเก็บขยะที่สนามจะเข้าไปช่วยเก็บทันที	3.71	0.79	มาก	13

ตารางที่ 5 (ต่อ)

จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	<i>n</i> = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
13. เมื่อพบว่ามียางห้องลิ้มปิดไฟ ปิดพัดลม นักเรียน รีบเข้าไปปิดให้เรียบร้อย	4.14	0.78	มาก	5
14. นักเรียนยินดีจะบริจาคเลือดเมื่อผู้ป่วยต้องการ เลือดกลุ่มเดียวกับตนเอง	4.12	0.84	มาก	6
15. นักเรียนพบคนตาบอดต้องการข้ามถนน นักเรียน จะพาเขาข้ามถนนอย่างปลอดภัย	4.02	0.89	มาก	8
รวม	3.99	0.50	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ยกเว้น นักเรียนเห็นเพื่อนขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ นักเรียนเห็นเพื่อนเดือดร้อนนักเรียนจะเข้าไปช่วยเหลือ และนักเรียนนั่งรถโดยสารนักเรียน สามารถจะลุกให้เด็กและคนแก่ได้นั่ง ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนเห็นเพื่อน ขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการเสียสละต่อสังคม

จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการเสียสละต่อสังคม	n = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	SD		
1. นักเรียนใช้เวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ การช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น	3.86	0.83	มาก	11
2. นักเรียนมีโอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียน จะทำความดีด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ	4.06	0.73	มาก	3
3. นักเรียนทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคม โดยไม่มีใครบังคับ	4.03	0.78	มาก	5
4. นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือ คนที่เดือดร้อน	4.22	0.77	มาก	1
5. เมื่อทางวัดจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นักเรียนจะช่วยจัดกิจกรรมด้วยความเต็มใจ	3.98	0.79	มาก	7
6. นักเรียนสละเวลาช่วยสอนการบ้าน หรือติวหนังสือ ให้แก่เพื่อน	3.96	0.82	มาก	8
7. นักเรียนจะช่วยเหลือเพื่อนทำงานส่วนรวม ให้เสร็จก่อนทำงานส่วนตัว	3.94	0.82	มาก	9
8. นักเรียนอาสาช่วยคุณครูทุกครั้ง เมื่อคุณครูต้องการ ขอความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ	4.02	0.79	มาก	6
9. เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันที	4.19	0.80	มาก	2
10. นักเรียนพบขยะตกอยู่ตามพื้นนักเรียนจะเก็บขยะ ไปทิ้งทันทีโดยมิต้องร้องขอ	3.91	0.86	มาก	10
11. หลังเวลาเลิกเรียน นักเรียนจะไปช่วยบิดาหรือมารดา ทำงานบ้าน	4.06	0.86	มาก	4
รวม	4.03	0.58	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการเสียสละต่อสังคม โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของ เพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไป ปิดน้ำให้ทันทีและนักเรียนมีโอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำด้วยความเต็มใจ ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนใช้เวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการช่วยเหลือ สังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา

จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	<i>n</i> = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. นักเรียนเห็นว่าปัจจุบันสังคมกำลังมีปัญหาอย่างหนัก จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในสังคม	4.29	0.74	มาก	1
2. นักเรียนคอยสอดส่องดูแลทรัพย์สินสาธารณะ ในโรงเรียนหรือชุมชนหากเสียหายจะแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.85	0.79	มาก	7
3. นักเรียนเชื่อว่าการใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัด เป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของโลก	4.27	0.82	มาก	2
4. นักเรียนจะช่วยหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน หรือชุมชนให้สะอาดขึ้น	3.81	0.84	มาก	8
5. นักเรียนจะร่วมมือกับเพื่อน ๆ คิดกิจกรรม เพื่อให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม	3.89	0.83	มาก	6
6. นักเรียนจะเป็นผู้นำเพื่อน ๆ ไปทำกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	3.81	0.89	มาก	9
7. หากมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนในโรงเรียน นักเรียนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.19	0.77	มาก	3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	<i>n</i> = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
8. นักเรียนจะสมัครเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการทำ ประโยชน์แก่สังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น	3.98	0.82	มาก	5
9. นักเรียนยินดีที่จะนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิด ประโยชน์แก่คนในชุมชน	4.09	0.80	มาก	4
รวม	4.02	0.60	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนเห็นว่าปัจจุบันสังคม กำลังมีปัญหาอย่างหนักจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในสังคม นักเรียนเชื่อว่าการใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัดเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของโลก และหากมีการเลือกตั้ง คณะกรรมการนักเรียนใน โรงเรียน นักเรียนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนจะเป็นผู้นำเพื่อน ๆ ไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน สตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ตั้งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จิตสาธารณะของนักเรียน	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (n = 42)				ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย (n = 75)				เกษตรกรรวม/ รับจ้างทั่วไป (n = 32)				อาชีพอื่น ๆ (n = 32)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. การช่วยเหลือผู้อื่น	3.99	0.46	มาก	3	4.09	0.47	มาก	1	3.81	0.57	มาก	3	4.03	0.57	มาก	3
2. การเสียสละต่อสังคม	4.07	0.51	มาก	2	4.05	0.58	มาก	2	3.89	0.63	มาก	2	4.05	0.57	มาก	2
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา	4.11	0.62	มาก	1	3.94	0.61	มาก	3	4.00	0.49	มาก	1	4.12	0.67	มาก	1
รวม	4.06	0.49	มาก	-	4.03	0.47	มาก	-	3.90	0.51	มาก	-	4.06	0.61	มาก	-

จากตารางที่ 8 พบว่า จิตสัจจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมุ่งมั่นพัฒนา การเสียสละต่อสังคม และการช่วยเหลือผู้อื่น

ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา

เกษตรกรกรรม/ รับจ้างทั่วไป โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมุ่งมั่นพัฒนา การเสียสละต่อสังคม และการช่วยเหลือผู้อื่น

อาชีพอื่น ๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมุ่งมั่นพัฒนา การเสียสละต่อสังคม และการช่วยเหลือผู้อื่น

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบจิตสภาวะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จิตสภาวะของนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	1.45	3	0.48	1.96	.12
	ภายในกลุ่ม	43.72	177	0.24		
	รวม	45.18	180			
2. ด้านการเสียดสต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.73	3	0.24	0.70	.54
	ภายในกลุ่ม	61.01	177	0.34		
	รวม	61.74	180			
3. ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.08	3	0.36	0.96	.40
	ภายในกลุ่ม	65.73	177	0.37		
	รวม	66.81	180			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.65	3	0.21	0.86	.46
	ภายในกลุ่ม	44.55	177	0.25		
	รวม	45.20	180			

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบจิตสภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของ
ผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ตั้งกวดำเนินงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน

จิตสภาวะของนักเรียน	ต่ำกว่าระดับ 2.00 (n = 4)				ระดับ 2.01-2.50 (n = 32)				ระดับ 2.51-3.00 (n = 36)				ระดับ 3.01 ขึ้นไป (n = 109)			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. การช่วยเหลือผู้อื่น	4.07	0.22	มาก	1	4.05	0.35	มาก	2	3.86	0.65	มาก	3	4.01	0.48	มาก	3
2. การเสียสละต่อสังคม	3.56	1.05	มาก	2	4.11	0.51	มาก	1	3.89	0.65	มาก	2	4.06	0.57	มาก	2
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา	3.20	1.37	ปานกลาง	3	3.87	0.53	มาก	3	3.94	0.67	มาก	1	4.12	0.53	มาก	1
รวม	3.60	0.75	มาก	-	4.01	0.38	มาก	-	3.90	0.62	มาก	-	4.01	0.48	มาก	-

จากตารางที่ 10 พบว่า จิตสาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 2.00 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ยกเว้น ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2.01-2.50 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเสียสละต่อสังคม การช่วยเหลือผู้อื่น และความมุ่งมั่นพัฒนา

ระดับ 2.51-3.00 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมุ่งมั่นพัฒนา การเสียสละต่อสังคม และการช่วยเหลือผู้อื่น

ระดับ 3.01 ขึ้นไป โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมุ่งมั่นพัฒนา การเสียสละต่อสังคม และการช่วยเหลือผู้อื่น

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน

จิตสาธารณะของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	0.98	3	0.32	1.29	.27
	ภายในกลุ่ม	44.21	177	0.25		
	รวม	45.18	180			
2. ด้านการเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.92	3	0.64	1.89	.13
	ภายในกลุ่ม	59.81	177	0.33		
	รวม	61.74	180			
3. ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.06	3	0.32	1.26	.26
	ภายในกลุ่ม	61.98	177	0.35		
	รวม	66.81	180			

ตารางที่ 11 (ต่อ)

จิตสาธารณะของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
	ระหว่างกลุ่ม	1.25	3	0.41	1.68	.17
รวม	ภายในกลุ่ม	43.96	177	0.24		
	รวม	45.21	180			

จากตารางที่ 11 พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

จิตสาธารณะของนักเรียน	บิดาและมารดา (n = 124)				บิดาหรือมารดา (n = 49)				ญาติ/ บุคคลอื่น ๆ (n = 8)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. การช่วยเหลือผู้อื่น	3.97	0.50	มาก	3	4.04	0.50	มาก	1	4.06	0.53	มาก	2
2. การเสียสละต่อสังคม	4.04	0.56	มาก	1	4.00	0.64	มาก	3	4.00	0.67	มาก	3
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา	4.02	0.56	มาก	2	4.02	0.55	มาก	2	4.20	0.63	มาก	1
รวม	4.01	0.50	มาก	-	4.01	0.55	มาก	-	4.08	0.57	มาก	-

จากตารางที่ 12 พบว่า จิตสาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

บิดาและมารดา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนา และการช่วยเหลือผู้อื่น

บิดาหรือมารดาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น ความมุ่งมั่นพัฒนา และการเสียสละต่อสังคม

ญาติ/ บุคคลอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมุ่งมั่นพัฒนา การเสียสละต่อสังคม และการช่วยเหลือผู้อื่น

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

จิตสาธารณะของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	0.23	2	0.11	0.45	.63
	ภายในกลุ่ม	44.95	178	0.25		
	รวม	45.18	180			
2. ด้านการเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.08	2	0.04	0.11	.89
	ภายในกลุ่ม	61.66	178	0.34		
	รวม	61.74	180			
3. ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	0.21	2	0.10	0.28	.76
	ภายในกลุ่ม	66.60	178	0.37		
	รวม	66.81	180			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	0.08	.92
	ภายในกลุ่ม	45.16	178	0.25		
	รวม	45.21	180			

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยจำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 324 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่อาชีพผู้ปกครอง ระดับผลการเรียน และบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนา ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's summated rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ถึง .73 และมีความเชื่อมั่นของทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

1. จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ผลปรากฏ โดยสรุป ดังนี้

1.1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น นักเรียนเห็นเพื่อนขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจนักเรียนเห็นเพื่อนเดือดร้อนนักเรียนจะเข้าไปช่วยเหลือ และนักเรียนนั่งรถโดยสารนักเรียนสามารถจะลูกให้เด็กและคนแก่ได้นั่ง

1.2 ด้านการเสียสละต่อสังคม พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันทีนักเรียนมีโอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำความเต็มใจ และเต็มความสามารถ และหลังเวลาเลิกเรียน นักเรียนจะไปช่วยบิดาหรือมารดาทำงานบ้าน

1.3 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนเห็นว่าปัจจุบันสังคมกำลังมีปัญหาอย่างหนักจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในสังคม นักเรียนเชื่อว่าการใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัดเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของโลก และหากมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนในโรงเรียน นักเรียนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาจิตสาธนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยพบประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

1. จิตสาธนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมมือกับคณะครูในการดำเนินงานตามนโยบายทางด้านวินัยและคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมโดยได้นำคนในชุมชน วิทยากร พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้รู้ศาสนา มาบรรยาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนที่ยั่งยืน โดยโรงเรียนสตรีวัดระฆัง ได้ดำเนินการส่งเสริมด้วยวิธีการทำโครงการช่วยเหลือ สนับสนุน ให้นุเคราะห์ในสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดการเรียนรู้โดยผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จนสามารถสร้างความรู้อย่างเป็นระบบและถ่ายทอดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งบุคลากรในสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง สถานศึกษา ตลอดจนสร้างเครือข่ายในการร่วมมือทางด้านการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ การเผยแพร่ความรู้และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อาทิ ปฐมนิเทศกลุ่มสัมพันธ์ปรับพื้นฐานการเรียนรู้ โดยใช้ฐานการเรียนรู้ต่างในชุมชน เช่น วัดระฆังโฆสิตาราม กองเรือพระราชพิธี พิพิธภัณฑสถานศิริราชพิมุขสถาน เป็นต้น และโรงเรียนมีคณะกรรมการเครือข่ายที่เข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองเครือข่ายจะเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเสนอแนะ โดยทุกคนทำเพื่อโรงเรียน ทำเพื่อนักเรียน โดยไม่มีผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝง ยังเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลบุตรหลานนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม และผลการพัฒนาในการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม มีการประเมินคุณภาพ อยู่ในระดับดีเยี่ยม ส่งผลให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน มีวาจาสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธนะ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) ที่ได้สรุปแนวทางการพัฒนาจิตสาธนะไว้ว่าในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกเจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนรู้เป็นเพียงส่วนช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้

ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีจะต้องอาศัยหลักการตามกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมให้คนได้ตอบสนองเพื่อให้เขาเกิดเจตคติที่ดีขึ้นชอบ พอใจต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตน และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวันในที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา ภูมิรัตนาวลี (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูง ซึ่งปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำคัญ คือ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม จึงกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมจิตสำนึกของนักศึกษา

1.1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น นักเรียนเห็นเพื่อนขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ นักเรียนเห็นเพื่อนเดือดร้อนนักเรียนจะเข้าไปช่วยเหลือ และนักเรียนนั่งรถโดยสารนักเรียนสามารถจะลุกให้เด็กและคนแก่ได้นั่ง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมมือกับคณะครูในการดำเนินงานตามนโยบายทางด้านวินัยและคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมโดยได้นำคนในชุมชน วิทยากร พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้รู้ศาสนา มาบรรยาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งโรงเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดงานวันสำคัญทางพุทธศาสนา งานประจำปีของวัดระฆัง ซึ่งเป็นวัดในชุมชน โดยคณะครู นักเรียนได้เข้าไปร่วมด้วยช่วยงานเป็นประจำทุกปี ทำให้วัด บ้าน โรงเรียน เกิดความรัก ความสามัคคี ร่วมด้วยช่วยงานกันตลอดมา โดยโรงเรียนได้นำหลัก “บวร” วัด บ้าน (ชุมชน) โรงเรียน โดยโรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดในชุมชนจัด ไม่ว่าจะเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรืองานวัดประจำปี กิจกรรมวันพระ เป็นต้น งานสัมพันธ์ชุมชน งานส่งเสริมคุณธรรม จะใช้เวทีวันสำคัญดังกล่าวร่วมกับผู้ปกครองที่มาร่วมงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยช่วยดูแลนักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานให้ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shinji (2009) ได้ทำศึกษาเรื่อง การก่อตัวของจิตสำนึกสาธารณะ เกี่ยวกับศีลธรรมการศึกษาในโรงเรียน โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาศีลธรรมของ Hobermos and Kohlberg (1997 อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2552, หน้า 68-71) โดยในงานวิจัยชิ้นนี้เกิดจากการพิจารณาถึงศีลธรรม

การศึกษาในโรงเรียนและวิธีการปฏิบัติของศีลธรรม ซึ่งสรุปได้ว่า การก่อรูปของจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนทั่วไปจะมีลักษณะเป็นความหลากหลายและความร่วมมือในสังคม มีเป้าหมายเฉพาะแนวการที่จะบรรลุเป้าหมายแต่ละคนย่อมมีภูมิหลัง (Background) ที่แตกต่างกัน ซึ่งมักจะส่งผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรม ทักษะคิดต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันด้วย จากการประมวลผลงานวิจัยต่าง ๆ การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมทำให้การดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ต่างกันหรือไม่นั้น พบว่า ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลด้านภูมิหลังบางประการมีส่วนร่วมในการอธิบายด้วย จะเห็นได้ ว่าภูมิหลัง มีผลต่อทัศนคติ

1.2 ด้านการเสียดสีต่อสังคมพบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันทีที่นักเรียนมีโอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ และหลังเวลาเลิกเรียน นักเรียนจะไปช่วยบิดาหรือมารดาทำงานบ้าน เนื่องจากโรงเรียนสตรีวัดระฆังมีนโยบายที่ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านความเสียดสี ผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูสอดแทรกเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับชั้น และยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนด้านจิตสาธารณะด้านความเสียดสี เช่น กิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้นำสถานนักเรียน กิจกรรมจิตอาสาสมัครนักเรียน กิจกรรมเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการนักเรียน ตลอดจนการนำนักเรียนทำจิตอาสาออกโรงเรียน เป็นต้น ทำให้นักเรียนไม่เคยนำของส่วนรวมมาใช้เป็นประโยชน์ของตัวเอง รู้จักให้อภัยผู้อื่นที่กระทำผิดเสมอ และบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของให้กับผู้อื่นที่เดือดร้อน (โรงเรียนสตรีวัดระฆัง, 2560) ส่งผลให้จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการเสียดสีต่อสังคมโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดิเรก เตชะมา (2555) ได้ทำการศึกษาจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านความเสียดสี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร สาระพันธ์ (2547) ได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรม

จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองชลบุรี ในด้านความเสียสละ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านสังคมอยู่เป็นประจำ อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549, หน้า 1) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมสัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบวัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ การถ่ายทอดทางปัญญาจากทางโรงเรียน และพฤติกรรมจากเพื่อน มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่นมากที่สุด ปัจจัยทางจิตสังคมและจิตสำนึกทางปัญญา สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ร้อยละ 60 ความสามารถในการแก้ปัญหา ได้ร้อยละ 32 และคุณภาพชีวิตของเยาวชนวัยรุ่นได้ร้อยละ 69 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นหญิงมีจิตสำนึกทางปัญญาสูงกว่าวัยรุ่นชาย สอดคล้องกับบริบทกับโรงเรียนสตรีวัดระฆังซึ่งเป็นโรงเรียนหญิงล้วน

1.3 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนาโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันทีและนักเรียนมีโอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำความเต็มใจ เนื่องจากผู้บริหาร โรงเรียนได้ร่วมมือกับคณะครูในการดำเนินงานตามนโยบายทางด้านความมุ่งมั่นพัฒนา โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชน หรือ โรงเรียน มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ชุมชน และ โรงเรียน ของตน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน และ โรงเรียน อย่างสร้างสรรค์ และหลากหลายได้เหมาะสมตามวัย เช่น การจัดกิจกรรมเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการนักเรียน โดยให้ทีมผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้แสดงออกซึ่งนโยบาย วิสัยทัศน์หน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติก่อนการเลือกตั้งทุกเช้า นอกจากนี้ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับวัดในชุมชน คือ วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร จัดเป็นเวทีธรรมขึ้นในวัด โดยมีพระสงฆ์ ผู้ปกครองในชุมชนให้ความร่วมมือ ชักชวนเยาวชนในชุมชนเข้าวัดฟังธรรมในช่วงเทศกาลวันสำคัญของชาติ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และ โรงเรียนนำโดยครูจะพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมกับทางวัดเป็นประจำ ทั้งยังบำเพ็ญประโยชน์ทำความสะอาดวัดด้วย (โรงเรียนสตรีวัดระฆัง, 2560) ส่งผลให้

จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความมุ่งมั่นพัฒนาโดยรวมและรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลวิจัยของ Gordon (2004, p. 1578) ได้ศึกษาบทบาทของรูปแบบการเลี้ยงดูและการพัฒนา ความรับผิดชอบทางสังคม เพื่อหาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ ของความรับผิดชอบทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวิทยาลัยศิลปะทั้งชาย หญิง 104 คน เครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบสอบถาม แบบวัดความรับผิดชอบทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถทำนายความเป็นจริยธรรมทางสังคมที่มีต่อเรื่องวัดความรับผิดชอบทางสังคมได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา ภูมิรัตนาวดี (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูง ซึ่งปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำคัญ คือ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรียา เขียนนอก (2554, หน้า 93) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสพการณ์ทางสังคม ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแสดงประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 33.0 แสดงว่า การที่นักเรียนมีประสบการณ์ทางสังคมสูง ได้มีโอกาสในการคบหาสมาคมกับเพื่อนในวัยใกล้เคียงกันหรือบุคคลอื่น รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น พึงเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่นมีการคิดหรือ การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียน ที่ขาดประสบการณ์ทางสังคม

2. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมมือกับคณะกรรมการในการดำเนินงานตามนโยบายทางด้านวินัยและคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเครือข่ายสัมพันธ์ โรงเรียนที่มีความหลากหลายทางด้านอาชีพมาเป็นคณะกรรมการเครือข่ายในการพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองเครือข่ายจะเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเสนอแนะ โดยทุกคนทำเพื่อ โรงเรียน ทำเพื่อนักเรียน โดยไม่มีผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝง ยังเป็นเหตุเป็นตาสอดคล้องดูแลบุตรหลานนักเรียนที่ประพฤติตน

ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายผู้ปกครองในแต่ละห้อง แต่ละระดับชั้นเรียน และระดับโรงเรียน ได้ตั้งศูนย์ประจำหมู่บ้าน ชุมชน คูแล เป็นหูเป็นตา พบเห็นนักเรียนหนีเรียน โดดเรียนหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมก็จะมีการแจ้งให้โรงเรียนทราบ และประชุมร่วมแก้ไขปัญหาต่อไป (โรงเรียนสตรีวัดระฆัง, 2560) ส่งผลให้การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของชาย โปสิตา และคณะ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ: ศึกษาในกรณี กรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนมีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และถ้ามีโทษต้องลงโทษอย่างรุนแรง สอดคล้องกับงานวิจัยของกุหลาบ ไทรโพธิ์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการรักษาความสะอาด โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง จำนวน 587 คน นักวิจัยพบว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวมากเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดมากกว่านักเรียนที่เห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดาว กษพลายุทธ์ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมความช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ ผลการเรียน ลำดับการเกิดรายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและมารดา มีผลต่อพฤติกรรมความช่วยเหลือ ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยของวัชรียา เขียนนอก (2554, หน้า 93) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพทางสังคม ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า การที่นักเรียนมีประสิทธิภาพทางสังคมสูง ได้มีโอกาสในการคบหาสมาคมกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น พึงเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่น มีการคิดหรือ การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ขาดประสิทธิภาพทางสังคม ซึ่งการเปรียบเทียบงานวิจัยในครั้งนี้ย่อมชี้ให้เห็นว่า จิตสาธารณะของนักเรียนย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นสำคัญ

3. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนสตรีวัดระฆังมีนโยบายที่ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูสอดแทรกเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับชั้น และยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนด้านจิตสาธารณะ ตลอดจนการนำนักเรียนทำจิตอาสานอกโรงเรียนตามวาระโอกาสต่าง ๆ ส่งผลให้การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์วัฒน์ ชุนชี (2546, หน้า 39-42) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ ผ่านหนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมี จิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลวิจัยดังกล่าวยังพบว่า นักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของคมนา วัชรานินทร์ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 360 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติและความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของละมัย สุวรรณสิงห์ (2547, หน้า 23) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญู กตเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 384 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จำแนกระดับเชาวน์ปัญญา และระดับเชาวน์อารมณ์แตกต่างกัน โดยรวมมีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความกตัญญู กตเวทีอยู่ในระดับสูง และมีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความกตัญญูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยา นิลมาตร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญู กตเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยรัตน์ ยิ่งคำนุ่น (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา:

กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่ลูกหวาดจวนอุปลัมภ์” พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนต่างกัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ 1 ห้องเรียน 1 โครงการงานบูรณาการต่างกัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากโรงเรียนสตรีวัดระฆังมีนโยบายที่ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับชั้น และยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนด้านจิตสาธารณะ ตลอดจนการนำนักเรียนทำจิตอาสาออกโรงเรียนตามวาระ โอกาสต่าง ๆ ส่งผลให้การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับงานวิจัย Gordon (2004, p. 1578) ที่ได้ศึกษาบทบาทของรูปแบบการเลี้ยงดู และการพัฒนาความรับผิดชอบทางสังคม เพื่อหาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ ของความรับผิดชอบทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวิทยาลัยศิลปะทั้งชาย หญิง 104 คน เครื่องมือที่ใช้วัดคือแบบสอบถาม การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง แบบวัดความรับผิดชอบทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย สามารถทำนายความเป็นจริยธรรมทางสังคมที่มีต่อเรื่องวัดความรับผิดชอบ ทางสังคมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยสุภัทรา ภูษิตรัตน์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำคัญคือ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว แบบอย่างจากบุคคลสำคัญ แบบอย่างจากบิดา และภูมิปัญญา ตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายแปรปรวนของจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตได้ร้อยละ 51.50 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทพร นาครอด (2554) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า การมีจิตสาธารณะได้รับอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะมากที่สุด

ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการปลูกฝังจากโรงเรียน นอกจากนี้ในงานวิจัยในต่างประเทศ ยังมีข้อที่ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Ma et al (2000 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 42) ศึกษาอิทธิพล จากครู เพื่อน และพ่อแม่ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นจีนในฮ่องกง จากกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 71 คน ผลการศึกษาพบว่า การแสดงพฤติกรรม ทางสังคมที่ดีในนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่มากกว่านักเรียน ชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีเล็กน้อยในกลุ่มผู้หญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gordon (2004, p. 1578) ที่ได้ศึกษายาทบาทของรูปแบบการเลี้ยงดูและ การพัฒนา ความรับผิดชอบทางสังคม เพื่อหาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ ของความรับผิดชอบทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสามารถทำนายความเป็นจริยธรรม ทางสังคมที่มีต่อเรื่องวัดความรับผิดชอบ ทางสังคมได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krcig (2004, p. 479) โดยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยและพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูและวินัยเป็นหลักฐานที่ดีในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก จึงสรุปได้ว่า ประสพการณ์ทางสังคม เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล จนพัฒนาเป็นพฤติกรรมตามแนวคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคล ประสพการณ์ทางสังคม จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดหรือการตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ และการเรียนรู้ประสพการณ์ทางสังคมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ใช้ความคิด สติปัญญา และทักษะกระบวนการจัดการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมในการทำงานเป็นกลุ่ม ในการช่วยเหลือผู้อื่น ให้ได้แสดงออกถึงจิตสาธารณะที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นว่า เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมจึงควรส่งเสริมอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น
2. โรงเรียนควรมีนโยบายหรือส่งเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะด้านการเสียสละต่อสังคม ด้วยการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรหรือส่งเสริมให้ครูสอดแทรกเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนทุกระดับชั้นโดยส่งเสริมความเป็นผู้นำ ตลอดจนการนำนักเรียนทำจิตอาสาออกโรงเรียน

ในชุมชน หรือสังคมเพื่อปลูกฝังความประพฤติโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและนักเรียน จะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น

3. โรงเรียนควรตระหนักในเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะด้านความมุ่งมั่นพัฒนา โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความตั้งใจแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและกล้าที่จะเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ชุมชน และโรงเรียนของตน ตลอดจนร่วมกิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน และโรงเรียน อย่างสร้างสรรค์ และหลากหลายให้เหมาะสมตามวัย นอกจากนี้โรงเรียนควรดำเนินกิจกรรมร่วมกับวัดหรือชุมชน อาจจะชักชวนนักเรียนเยาวชนในชุมชนเข้าวัดฟังธรรมในช่วงเทศกาลวันสำคัญของชาติและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยครูจะพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมกับทางวัดหรือไปบำเพ็ญประโยชน์ ทำความสะอาดศาสนสถานต่าง ๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *ศักยภาพเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2527). *จิตสำนึกของชาวนา: ทฤษฎีและแนวการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ. (2552). *จิตสำนึกสาธารณะและตัวแบบสร้างจิตสำนึกสาธารณะระดับเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาโรฮิสเตอร์น*, 2(2), 23-33.
- กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ. (2551). *การถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารของกลุ่มเยาวชนในจิตสำนึกสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กุลลาบ ไทรโพธิ์ภู. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. *ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2539). *พูดอย่างนี้โอ*. กรุงเทพฯ: สายส่งศึกษิต.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551, มกราคม). *แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย*. *รัฐสภาสาร*, 61(1), 77-87.
- คมนา วัชรานินทร์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย*. *ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- คมเพชร นัตร์ศุกกุล. (2557). *กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา.
- จุฑาพร นาครอด. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. *วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.

- เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรียญฐานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี พรีนซ์.
- ชาย โพธิ์ธิดา และคณะ. (2540). *รายงานการวิจัยพื้นฐานการศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนการทำกิจกรรมควบคุม โรคติดต่อของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูชัย ศุภวงศ์, สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ และยุวดี คาคการณ์ไกล. (2539). *สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ไชยรัตน์ ศิรินคร. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฐานันตร์ เปียศิริ. (2545). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐดาว คชพลายุทธ์. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). *การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. *วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 38(2), 125-138.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. (2549). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดิเรก เตชะมา. (2555). *การศึกษาจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ดาเล็ก สังขชาติ. (2554). *ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทพราชวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ทิสนา แยมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นันทวัฒน์ ชุนจี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วน ประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 3(1), 22-25.*
- ประชาคม จันทรชิต. (2543). *จริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.*
- ประไพพิศ โอพารวัฒน์. (2548). *กระบวนการเกิดจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนบางลำพู. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ประกาศรี สีอำไพ. (2550). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- พนัส หินนาคินทร์. (2529). *การสร้างจริยธรรมให้แก่คนไทย. กรุงเทพฯ: กรมการวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.*
- พระไพศาล วิสาโล. (2544). *บริหารจิตพิชิตโรค. เกษตรกรรมธรรมชาติ, 8, 52-54.*
- พริยา นิลมาต. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัย การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. (2543). *สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคม.*
- ภูมิพัฒน์ รักพรมงกล. (2555). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษฎิานิพนธ์การศึกษา คุษฎิบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- ยุทธนา วรณปิติกุล. (2542). *สำนักพลเมือง: ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม*.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่งทิวา กัณหาทิพย์. (2543). *ผลของการอบรมเลี้ยงดูต่อพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดบุรีรัมย์*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนสตรีวัดระฆัง. (2560). *แผนกลยุทธ์โรงเรียนสตรีวัดระฆัง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มี
จิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว*. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวัน
สถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี* (หน้า 1-3). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ละมัย สุวรรณสิงห์. (2547). *การเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย
และความกตัญญูต่เวที ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการอบรมเลี้ยงดู
เขavnปัญหาและเขavnอารมณ์ต่างกัน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
วิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วลัยรัตน์ ยิ่งคำนุ่น. (2554). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการจิตอาสา: กรณีศึกษานักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทททจวนอุปถัมป์”*.
ปรินญาณิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชรียา เขียนนอก. (2554). *ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
จิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วันเพ็ญ ต่อชนวงศ์. (2558). *การศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียน
อนุบาลเกาะจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตพาณี เจริญขวัญ. (2543). *จิตวิทยาคลินิกเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วิภาพันธ์ ก่อเกียรติจิตร. (2544). *สรุปสถานการณ์สังคมไทย 2539: มุมมองและข้อเสนอจาก*
เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการเผยแพร่และสังคมการพัฒนา.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2544). *จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
 คุยฎีบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิสาข์ สิทธิเวช. (2555). *การศึกษาพฤติกรรมกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหาร โรงเรียน อำเภอบ้านค่าย*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรชัย คำธร. (2554). *ปัจจัยเชิงบูรณาการตามประสบการณ์และลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อ*
จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ศิริ แคนสา. (2551). *การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียน*
คอนสวรรค์. วิทยานิพนธ์การศึกษาคูญฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
 การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภรัตน์ ทองอ่อน. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากร*
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรี ที่มีระดับการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมต่างกัน. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและ
 สถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงบ ลักษณ์. (2549). *หลักสูตรฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542). *ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่*. *สีมาจารย์*, 13(27), 15-16.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2544). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิต สัจฉกร. (2547). *การประชุมที่เกิดประสิทธิผล*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจ*
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
 พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุขุม เฉลยสุข. (2550). *วิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทยไร้คุณธรรม ใครช่วยแก้*. *วารสารวิทยากร*,
 6(2), 70-71.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2544, กรกฎาคม). *จิตสำนึกสาธารณะ*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 22(9), 22-23.

- สุมนทา หลบภัย. (2545). *จิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้าบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก*. ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุภัทรา ภูมิรัตน์. (2547). *ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภะรัฐ ยอดระบำ. (2554). *ปัจจัยด้านครอบครัว และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจิตสาธารณะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, :ม.ป.ท
- สุรางค์ โถ้วตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2555). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุชาติ พวงสำลี. (2543). *ทิศบ้านทางเมือง: บนเส้นทางประชาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2540). *ประชาสังคม: คำ ความคิด ความหมาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อนุศักดิ์ จินดา. (2548). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549). *รายงานการวิจัยการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริสา สุขสม และอนุชา สถิตพงษ์. (2552). *การประเมินรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- อัคพงษ์ สุขมาตย์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา คุยฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว และสุรางคณา ณ นคร. (2552). *การสื่อสารกับจิตสำนึกสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2552). *จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อารีย์ วงศ์แดง. (2554). *ทัศนคติและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 4(2), 11-18.
- อุษา บิ๊กกินส์ และอมรรรัตน์ อุดมเรืองเกียรติ. (2551). *การสร้างชุมชนเสมือนจริงในเกมออนไลน์กับพฤติกรรมการติคี่้ออนไลน์ของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิดำรงชัยธรรม.
- Ayeni, J. O., & Ayeni, M. A. (2013). Theory and practice in philosophy and education: A conceptual clarification. *An International Multidisciplinary Journal, Ethiopia*, 28(7), 114.
- Champagne, L. D. (2007). Physical education teacher as allies to aboriginal students: Dimensions of social consciousness. *Masters Abstracts International*, 45(3), 124.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Eisenberg, N., & Fabes, R. A. (1992). Emotion, regulation, and the development of social competence. In M. Clark (Ed.), *Emotion and social behavior*. Newbury Park, CA: Sage.
- Eisenberg, N., & Fabes, R. A. (1998). Prosaically development, In W. Damon, & N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (pp. 701-778). New York: Wiley.
- Ferris, N. K. (1992). Nurturing social consciousness through church education. *Dissertations Abstracts International*, 53(5), 1465.
- Good, C. V. (1945). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.

- Gordon, M. C. (2004). The role of parenting styles in the development of social resistibility. *Dissertations Abstracts International*, 65(3), 1578.
- Kalupahana, D. J. (1976). *Buddhist philosophy: A historical analysis*. Hawaii: The University Press of Hawaii.
- Kohlberg, L. (1969). *Development of moral character and moral ideology*. n.p.
- Kohlberg, L. (1976). *Moral development and behavior*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Krcig, C. S. (2004). The link between parental discipline and social behavior among abused and comparison children: Moderating influences of neutering parenting style and child gender. *Dissertation Abstracts International*, 65(1), 475-B.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 608.
- Piaget, J. (1960). *The moral judgment of the child*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Ma, H. K., & et al. (2000). *Motivation and women in educational administration*. California: Sage.
- Maslow. A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper & How.
- Raj, M. (1996). *Consciousness encyclopedia dictionary of psychology and education*. New Delhi: Anmol.
- Sills, D. L. (1972). *Leadership international encyclopedia of the social sciences*. New York: The Macmillan & The Free Press.
- Warshaw, R. (1978). Moral reasoning of children in fourth and sixth grades in two different educational environment. *Dissertation Abstracts International*, 39(5), 1450A-1451A.
- Wright, D. (1978). *The psychology of moral behavior*. London: Pen Quin Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ ว.078

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 มีนาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบให้ นายสวัสดิ์ สุริยันต์ รหัส 58920796 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย โดยมี ดร.สถาพร พงษ์พิบูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) ประยูร อิมสวาสดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิมสวาสดี)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ ว.079

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

25 มีนาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบให้ นายสวัสดิ์ สุริยันต์ รหัส 58920796 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยมี ดร.สถาพร พุทธิพิบูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ประยูร อิ่มสวาสดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ ว.080

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

2 เมษายน 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบให้ นายสวัสดิ์ สุริยันต์ รหัส 58920796 นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยมี ดร.สถาพร พุทธิพิบูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ประยูร อิ่มสวาสดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย
เรื่อง การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
 ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงโดยที่ท่านไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม
3. ผู้ศึกษานำคำตอบของท่านไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยเก็บข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
 ในภาพรวมจึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ขอขอบใจทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและข้อมูลที่ตอบจะถูกเก็บไว้
 เป็นความลับ

นายสวัสดิ์ สุริยันต์
 นิติบัญญัติโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความของคำถามแต่ละข้อ และให้ท่านตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อว่า อยู่ในระดับใด กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ

1. อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

- ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ   ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย
- เกษตรกรรม/ รับจ้างทั่วไป   อาชีพอื่น ๆ

2. ระดับผลการเรียน

- ต่ำกว่าระดับ 2.00   ระดับ 2.01-2.50
- ระดับ 2.51-3.00   ระดับ 3.01 ขึ้นไป

3. บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

- บิดา-มารดา   บิดาหรือมารดา
- ญาติ/ บุคคลอื่น ๆ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	การช่วยเหลือผู้อื่น					
1.1	นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ					
1.2	นักเรียนจะให้คำปรึกษาเพื่อนเกี่ยวกับปัญหาการเรียน					
1.3	นักเรียนจะให้คำแนะนำแก่เพื่อนที่ทำผิดระเบียบของโรงเรียนให้ปฏิบัติตามถูกต้อง เช่น การมาเรียนสาย การแต่งกายที่ผิดระเบียบ เป็นต้น					
1.4	นักเรียนจะช่วยบอกเส้นทางแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่ไม่รู้เส้นทาง					
1.5	นักเรียนให้ความช่วยเหลือครูถือสิ่งของเมื่อมีโอกา					
1.6	นักเรียนนั่งรถโดยสารนักเรียนสามารถจะลุกให้เด็กและคนแก่ได้นั่ง					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.7	นักเรียนกล้าที่จะนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลแม้จะเป็นคนที่ไม่รู้จักกัน					
1.8	นักเรียนเห็นเพื่อนเดือดร้อนนักเรียนจะเข้าไปช่วยเหลือ					
1.9	นักเรียนเห็นเพื่อนขาดเรียน จะอาสาทำเวรแทนเพื่อน					
1.10	นักเรียนจะช่วยเหลือคุณครูและเพื่อนโดยไม่หวังผลตอบแทน					
1.11	นักเรียนช่วยสอนการบ้านให้รุ่นน้องโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน					
1.12	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนเก็บขยะที่สนามจะเข้าไปช่วยเก็บทันที					
1.13	เมื่อพบว่ามียางห้องลิ้มปิดไฟ ปิดพัดลม นักเรียนรีบเข้าไปปิดให้เรียบร้อย					
1.14	นักเรียนยินดีจะบริจาคเลือดเมื่อผู้ป่วยต้องการเลือดกลุ่มเดียวกับตนเอง					
1.15	นักเรียนพบคนตาบอดต้องการข้ามถนน นักเรียนจะพาเขาข้ามถนนอย่างปลอดภัย					
2	การเสียสละต่อสังคม					
2.1	นักเรียนใช้เวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น					
2.2	นักเรียนมีโอกาสทำงานสาธารณประโยชน์ นักเรียนจะทำด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ					
2.3	นักเรียนทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยไม่มีใครบังคับ					
2.4	นักเรียนบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน					
2.5	เมื่อทางวัดจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นักเรียนจะช่วยจัดกิจกรรมด้วยความเต็มใจ					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
2.6	นักเรียนสละเวลาช่วยสอนการบ้าน หรือติวหนังสือให้แก่เพื่อน					
2.7	นักเรียนจะช่วยเหลือเพื่อนทำงานส่วนรวมให้เสร็จก่อนทำงานส่วนตัว					
2.8	นักเรียนอาสาช่วยคุณครูทุกครั้ง เมื่อคุณครูต้องการขอความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ					
2.9	เมื่อนักเรียนพบก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้ หรือปิดไม่สนิท นักเรียนจะเข้าไปปิดน้ำให้ทันที					
2.10	นักเรียนพบขยะตกอยู่ตามพื้น นักเรียนจะเก็บขยะไปทิ้งทันทีโดยมีต้องร้องขอ					
2.11	หลังเวลาเลิกเรียน นักเรียนจะไปช่วยบิดาหรือมารดาทำงานบ้าน					
3	ความมุ่งมั่นพัฒนา					
3.1	นักเรียนเห็นว่าปัจจุบันสังคมกำลังมีปัญหาอย่างหนัก จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในสังคม					
3.2	นักเรียนคอยสอดส่องดูแลทรัพย์สินสาธารณะในโรงเรียน หรือชุมชนหากเสียหายจะแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					
3.3	นักเรียนเชื่อว่าการใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัด เป็นการช่วยรักษาลิ่งแวดล้อมของโลก					
3.4	นักเรียนจะช่วยหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนหรือชุมชนให้สะอาดขึ้น					
3.5	นักเรียนจะร่วมมือกับเพื่อน ๆ คิดกิจกรรม เพื่อให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม					
3.6	นักเรียนจะเป็นผู้นำเพื่อน ๆ ไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
3.7	หากมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนในโรงเรียน นักเรียนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3.8	นักเรียนจะสมัครเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการทำประโยชน์แก่สังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น					
3.9	นักเรียนยินดีที่จะนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน					

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย

(Index of item objective congruence: IOC)

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์การวิจัยของแบบสอบถาม
จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	การตัดสินใจ
	1	2	3		
1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
14	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	การตัดสิน
	1	2	3		
24	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
34	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ตารางที่ 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1	.50	18	.72
2	.67	19	.57
3	.51	20	.52
4	.51	21	.76
5	.63	22	.52
6	.43	23	.75
7	.61	24	.64
8	.63	25	.71
9	.66	26	.60
10	.54	27	.65
11	.54	28	.48
12	.74	29	.57
13	.28	30	.69
14	.71	31	.76
15	.55	32	.68
16	.64	33	.54
17	.47	34	.65

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .95